Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײַנט 8 זײַטען

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען

נײַער פאָלקסבלאַט

№ 19 | Łódź, Czwartek, 22 stycznia 1931 r. | נײַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דאָנערשטאָג, ד׳ שבט תרצ״א | № 19

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

דײַטשער אַנגריף געגען פוילען אין גענף

און דער שאַרפער ענטפער פון מיניסטער זאַלעסקי

גענף, 21 (אז) הײַנט זענען אויף דער זיצונג פון פעלקער־בונד־ראַט אונטערן פאָרזיץ פון ענגלישען אויסערן־מיניסטער הענדערסאָן, בעהאַנדעלט געוואָרען די דרײַ דײַטשע אָנקלאַגען געגען פוילען, וועגען די וואַהל־געשעהענישען אין אויבער־שלעזיען, פּאָמערן און פּויזען. די גאַנצע אויפמערקזאַמקייט פון די פעלקער־בונד־קרײַזען זענען געווען געווענדעט אויף דער דאָזיגער פראַגע.

די זיצונג איז געעפענט געוואָרען האַלב 11 אַ זייגער. דער זיצונגס־זאַל איז איבערפול, פיל זענען אויך די דיפּלאָמאַטישע און פּרעסע־לאָזשען, דאָס ערשטע וואָרט בעקומט

דער דײַטשער אויסערן־מיניסטער דר. קורציוס

ער האָט געלייענט פון אַ מאַנוסקריפּט, וועלכער האָט ענטהאַלטען 31 זײַטען מאַשין־שריפט. ד״ר קורציוס האָט געזאָגט: אויב די דײַטשע מינדערהייט איז געוואוינט צו לײַדען פון געוואַלדטאַטען און אונטערדריקונג, איז דאָס אָבער אַלץ גאָרנישט געגען דעם, וואָס די דײַטשען אין פוילען האָבען געליטען פאַר די וואַהלען, וואָס זענען דאָרט פאָרגעקומען. דאָס אַלגעמײַנע בילד פון די געשעהענישען בעווײַזט, אַז די, וואָס האָבען געפיהרט דעם וואַהל־טעראָר האָבען געוואָלט ענטשיידען פּאָליטיש אָפּשוואַכען דאָס דײַטשטום אין פוילען.

איך בין אין דער זעלבער מיינונג, וואָס פוילען, האָט מינ. קורציוס געזאָגט, אַז די מינדערהייטס־אַנגעלעגענהייטען זענען נישט קיין ענין צווישען צוויי מלוכות, נאָר פון פעלקער־בונד־ראַט, דעריבער פאָדער איך, אַז דער ראַט זאָל אָהן ריקזיכט דערויף, אין וועלכען לאַנד די געשעהענישען זענען פאָרגעקומען, היטען זײַנע פערפליכטונגען. מיר ווילען אָבער נישט לייקענען, אַז מיר זענען שטאַרק פערבונדען מיט די דײַטשען, וואָס לײַדען אונטער אַ פרעמדער הערשאַפט אויף יענער זײַט גרעניץ.

מ׳דאַרף מורא האָבען, אַז אויב דעם פעלקער־בונד־ראַט וועט נישט געלונגען אַזעלכע געשעהענישען אין דער צוקונפט אויסצומײַדען און זיך אויך אָפּרופען אויף די פערגאַנגענע געשעהענישען וועט דער צוטרוי צום פעלקער־בונד מצד די מינדערהייטען אינגאַנצען פערלוירען געהן. די טרויעריגע פּראָטאָקאָלען פון דער אָנקלאַגע ווײַזט, אַז פון דער קערפּערליכער בעדראָהונג ביז דער צושטערונג פון אייגענטום און יעדע אַרט פון מאָראַלישער צוואַנג איז אָנגעווענדט געוואָרען, כדי צו רויבען בײַ די דײַטשען זייערע פּאָליטישע רעכט. מינ. קורציוס דערמאָהנט דאַן אייניגע פאַקטען, אַז נישט די פּאָליציי און נישט דער וואָיעוואָדע האָבען זיך בעמיהט די געשעהענישען אָפּצושטעלען. קורציוס האָט אויך אָנגעוויזען, אַז די „פּאָווסטאַנצעס“ האָבען כלומרשט געשפּילט די הויפּט־ראָל, בעת די געשעהענישען, די דאָזיגע „פּאָווסטאַנצעס“ ווערען לויט דער מיינונג פון מינ. קורציוס אונטערשטיצט דורך דער וואָיעוואָדזטווע.

ד״ר קורציוס זאָגט ווײַטער, אַז אין די וואַהל־לאָקאַלען האָבען זיך געפינען „פּאָווסטאַנצעס“ און האָבען געצוואונגען די וועהלער אָפּצוגעבען שטימען פאַר דער רעגירונגס־פּאַרטיי. ד״ר קורציוס איז מסכים מיט דער בעהויפּטונג, אַז די דײַטשע מינדערהייטען איז נישט בעסער געגאַנגען ווי דער פּוילישער אָפּאָזיציע, אָבער ווי אַזוי די פּוילישע רעגירונג בעהאַנדעלט איהר אָפּאָזיציע דאָס איז איהר זאַך. איך וויל מיך נישט אַרײַנמישען אין די אינערליכע אַנגעלעגענהייטען פון פוילען, אַנדערש איז אָבער די בעציהונג צו די מינדערהייטען, ווי למשל, צו דער אוקראַאינישער. ווען די ידיעות פון דער אינטערנאַציאָנאַלער פּרעסע אין דער הינזיכט זאָלען זיך בעשטעטיגען וועט דער פעלקער־בונד זיך אויך מיט דעם ענין מוזען בעשעפטיגען, יעדענפאַלס, איז מיט דעם נישט פערענטפערט די געשעהענישען געגען די דײַטשען אין אויבער־שלעזיען. דאַן האָט מינ. קורציוס געמאַכט פאָלגענדע ערקלערונג:

אַלע ביזאַהעריגע דײַטשע רעגירונגען האָבען געהאַלטען פעסט פון דער איינהייטליכקייט אין פּאָליטישע פראַגען פון גאַנצען דײַטשען פאָלק, וואו עס געפינט זיך נאָר. איך וויל דאָס נישט אַפּלייקענען ס׳איז אָבער קלאָר, אַז דײַטשלאַנד וויל די איינהייטליכקייט נישט אַנדערש פערווירקליכען, ווי נאָר דורך אונטערהאַנדלונגען און אָפּמאַכען.

מינ. קורציוס שילדערט דאַן דאָס „גן־עדן“, וואָס די פּוילישע מינדערהייט האָט אין דײַטשלאַנד. מינ. קורציוס פאָדערט דאַן פון פעלקער־בונד־ראַט, אַז די שולדיגע, וואָס פאַר אַ בעאַמטע ס׳זאָלען נישט זײַן, מוזען בעשטראָפט ווערען, און ס׳מוזען אויסגעמיידען ווערען אין דער צוקונפט אַזעלכע געשעהענישען.

די אַלגעמײַנע פערוואונדערונג האָט אַרויסגערופען דער פאַקט, וואָס קורציוס האָט נישט געפאָדערט קיין אויספאָרשונגס־קאָמיסיע פון דער פעלקער־ליגע.

גלייך נאָך די רעדע פון קורציוסען האָט גענומען אַ וואָרט

דער אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי

דער מיניסטער האָט צוו. אַנד. געזאָגט: די אָנקלאַגע פון דײַטשלאַנד געגען פוילען איז נישט קיין איזאָלירטער פאַל, די סיבה, וואָס די בעציהונגען צווישען דער מעהרהייט און דײַטשע מינדערהייט האָבען זיך פערערגערט, איז די רעדע פון דײַטשען מיניסטער טרעווירענוס, וועלכע האָט אַרויסגערופען אַזאַ אויפרעגונג. די קאַמפּאַניע אויף יענער זײַט פּוילישער גרעניץ וועגען אָפּרייסען אויבער־שלעזיען פון פוילען האָט געשאַפען אין פוילען די גרויסע אונצופרידענקייט, אַזוי אַז די מינדערהייטען אין אויבער־שלעזיען מוזען בעשיצט ווערען פון זייערע אייגענע בעשיצערס. מינ. זאַלעסקי זאָגט דאַן, אַז די פערפאָלגונגען פון דער פּוילישער מינדערהייט אין דײַטשלאַנד זענען אָהן אַנ׳ערך גרעסער ווי פון דער דײַטשער מינדערהייט אין פוילען. דער מיניסטער זאַלעסקי האָט דאַן אָנגעגעבען צעהנדליגער פאַקטען פון פערפאָלגונגען אין דײַטשלאַנד געגען פּאָלאַקען. די פּוילישע רעגירונג לייקענט נישט, אַז ס׳זענען פאָרגעקומען פערשידענע פאַלען בעת די וואַהלען. דאָס פערטײַטשט זיך אָבער מיט דער אונרוהיגער שטימונג בעת די וואַהלען. די פּוילישע רעגירונג האָט די שולדיגע צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט און געגען די שולדיגע בעאַמטע ווערט אויך פערפיהרט אַ דיסציפּלינאַרע אויספאָרשונג. אין אַ רייהע פאַלען זענען שוין פערהאַן געריכטס־אורטיילען. בײַ די וואַהלען צום פּוילישען פּאַרלאַמענט האָט זיך נישט געהאַנדעלט וועגען קאַמף פון דער מעהרהייט געגען דער מינדערהייט נאָר וועגען האַרטען קאַמף צו ענדערען די פּוילישע קאָנסטיטוציע, בעת דעם דאָזיגען אויסערגעוועהנליכען שאַרפען קאַמף זענען פאָרגעקומען פערשידענע פאַלען. מיניסטער זאַלעסקי ערקלערט ווײַטער, אַז ס׳האַנדעלט זיך וועגען קליינע אינצידענטען, ווי אויסהאַקען שויבען א. אַז. וו. די פאָרפאַלען זענען איבערטריבען און געפעלשט געוואָרען. די מעשה, אַז די דײַטשען האָבען בעקומען ווייניגער שטימען צוליב׳ן טעראָר איז אויסגעטראַכט. די „פּאָווסטאַנצעס“ זענען נישט פּריווילעגירט. דער „שטאַהלהעלם“ האָט אין דײַטשלאַנד בעת די וואַהלען אויך געאַרבייט מעשים, פונדעסטוועגען מאַכט דערפאַר נישט פעראַנטוואָרטליך די דײַטשע רעגירונג. פּרעזידענט הינדענבורג איז דער פאָרזיצער פון „שטאַהלהעלם“, פונדעסטוועגען איז ער נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר זייערע מעשים.

די פּוילישע רעגירונג האָט שוין בעשטראָפט די שולדיגע אין די געשעהענישען אין אויבער־שלעזיען און געגעבען ענטשעדיגונג די פּאַסקישע געליטענע.

פאַרוואָס ווערען נישט אָנגענומען קיין יודען אויף דער פּאָסט?

רעדע פון דעפּ. ראָזמאַרין אין דער בודזשעט־קאָמיסיע

וואַרשאַ, 21. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויף דער טאָג־אָרדנונג פון דער הײַנטיגער זיצונג פון דער בודזשעט־קאָמיסיע האָט זיך געפונען די פראַגע פון די צוגאַב־קרעדיטען פאַר די יאָהרען 1927 און 1928.

די פראַגע פון די דאָזיגע צוגאַב־קרעדיטען, וואָס בעטרעפען אַ בער 600 מיליאָן זל., צווישען וועלכע ס׳געפינען זיך אויך 8 מיליאָן זל. אויפ׳ן דיספּאָזיציע־פאָנד פון מיניסטערען־ראַט, וועגען וועלכע ס׳איז געקומען צום טשעכאָוויטש־פּראָצעס פאַר׳ן מלוכה־טריבונאַל.

די פראַגע האָט רעפערירט דעפּ. בזשאָסקאַ (ב. ב.). ער האָט פאָרגעלעגט צו בעשטעטיגען די צוגאַב קרעדיטען. נאָך אַ שאַרפער רעדע פון דעפּ. ריבאַרסקי (נ. ד.) זענען די צוגאַב־קרעדיטען בעשטעטיגט געוואָרען:

דאַן איז בעטראַכט געוואָרען דער בודזשעט פון פּרעזידיום פון מיניסטערען־ראַט. דעפּ. טשאַפּינסקי (פּ. פּ. ס.) האָט געהאַלטען אַ שאַרפע רעדע און בעריהרט די געשעהענישען אין לוצקער טורמע. דאָ האָט ער קריטיקירט די פּוילישע טעלעגראַפען־אַגענטור א. א. וו.

דער מיניסטער פּיעראַצקי האָט ערקלערט, אַז וועגען לוצק ווערט געפיהרט אַן אויספאָרשונג און די שולדיגע וועלען בעשטראָפט ווערען.

בײַם בודזשעט פון פּאָסט־מיניסטעריום דעפּ. רעגנער (פּ. פּ. ס.) זאָגט, אַז בריף אויף דער פּאָסט ווערען צענזורירט, מ׳הערט אונטער טעלעפאָן־געשפּרעכען.

דעפּ. ראָזמאַרין (יוד. קאָלאָ) בעריהרט די פראַגע וואָס אויף דער פּאָסט ווערען נישט אָנגענומען קיין יודישע בעאַמטע.

פּאָסט־מיניסטער בערנער ערקלערט, אַז אויף דער פּאָסט איז נישט פערהאַן קיין שום צענזור, וואָס שייך די טענות פון דעפּ. ראָזמאַרין, ערקלערט דער מיניסטער, אַז אין טשאָרטקאָוו איז אָנגענומען געוואָרען אַ יוד. בעאַמטער. (דעפּ. ראָזמאַרין: דער מיניסטער וויצעלט זיך) איבריגענס ווערט בײַם אָנגעהמען בעאַמטע נישט געמאַכט קיין אונטערשיד פון נאַציאָנאַליטעט נאָר מען רעכענט זיך מיט ערליכקייט און קוואַליפיקאַציעס.

צום אָפּפאָהרען פון אונזער חבר

העניעק גאָלדשטיין

ווינשען מיר דיר אַ האַרציגען פאָהר־געזונד, און זאָלסט אויף דײַן נײַער טעריטאָריע שפּינען ווײַטער אונזער אידעע.

די פאָלקס־יוגענד־אָרגאַניזאַציע בײַ דער „פאָלקס־פּאַרטיי“

נאָך לאַנגע און שווערע לײַדען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 61 יאָהר מײַן ליבע פרוי, אונזער טײַערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוויגערין, טאַנטע

נ. ע. האשה החשובה והצניעה

צביה באַטשע קרעל

אשת ר׳ לייב נ״י

(בת ר׳ לייביש טורקער ז״ל)

די לויה קומט פאָר הײַנט, דאָנערשטאָג, דעם 22־טען יאַנואַר 1931, 1 אַ זייגער בײַטאָג פון פּאָזנאַנסקי׳ס שפּיטאָל נאָוואָ־מאַרגאָווא 1/3, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיף־טרויערנדע הינטערבליבענע. 794

בית הכנסת „אהל יעקב“

שבת־סוקולוב

לרגלי מלאת 70 שנה לנשיא האכסקוטיבה הציונית העולמית, זקן הסופרים העברים לוחם מלחמת עמנו, שפתנו וארצנו ר׳ נחום ב״ר יוסף סוקולוב נ״י

הננו עורכים שתי חגיגות:

1) נשף־שבת חגיגי

בעד הנוער ותלמידי בתי הספר

מחר, ביום ו׳ עש״ק, פ׳ בא, בין קבלת שבת ותפלת ערבית ישא נאום ע״ד ע״ך החגיגה בכלל ואשיותו המצוינת של בעל היובל בפרט — הד״ר י. פרנקל (ביהידית)

2) תפלת חגיגה

ביום השבת בבקר, אחרי קריאת התורה, ישא נאום הסופר והמשורר מר א. לובושיצקי (בעברית) על הנושא:

„אשיותו וירורושיו הספרותיות ופעולתו הציונית שלחתן היובל מר נחום סוקולוב“.

חברי ביהכנ״ס, הציונים ואורחים — מתבקשים לבוא. הזמנות לא תשולחנה

Dr. med. RACHELA LEWI

Żeromskiego 24, tel. 142-72

ספעצ. קינדער־קראַנקהייטען.

אַנאָנסן אין „נײַעם פאָלקסבלאַט“ האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נעכטיגער אַנאָנס פון אַ „גרופּע מיטגלידער“ פון יודישען בעקער־צעך שטעל איך פעסט, אַז די אין דער אַנאָנס אָנגעגעבענע פאַקטען שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט און דאָס ציהען די קאָנסעקווענצען לאָז איך איבער ביז ס׳וועט אַרויסגעטראָגען ווערען אַנ׳אורטייל פון שידס־געריכט אונטער׳ן פאָרזיץ פון ה׳ פּרעזעס זעלמאַנאָוויטש, וועלכער האָט זיך מיט דער פראַגע בעשעפטיגט.

משה פּאָזנאַנסקי. 799

האנדעלס=שעה'ן און זונטאג=רוה

זאלען געענדערט ווערען לויט א נייעם רעגירונגס-פראיעקט

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די רעגירונג האָט איצט אויסגעאַרבייט א נייעם פראָיעקט וועגען האנדעלס-שעהן פון געוועלבער.

די געוועלבער וואָס פערקויפען זייף און בעהייצונגס ארטיקלען וועלען קענען אָפען זיין 12 שעה א מעת-לעת אויב זיי וועלען אויך פערקויפען היגיענישע און הייל-מיטלען, מינעראל-וואסער און מינעראל-זאלץ, געוויסע כעמיקאַליען א. אז. וו.

די שפייז געוועלבער וועלען אויך ווייטער נאָר קענען אָפען זיין 13 שעה א מעת-לעת אזוי ווי ביז איצט.

אלע געוועלבער (אויך שפייז) וועלען מעגען געעפענט ווערען 8 א זייגער אינדערפריה.

וואָס שייך זונטאָג וועלען, לויט'ן רעגירונגס-פראָיעקט, די שפייז-, געבעקס- און וואורשט-געוועלבער קענען אָפען זיין פון 7 ביז 10 אָדער פון 8 ביז 11 פארמיטאָג.

דער דאָזיגער פראָיעקט ווערט איצט בעטראַכט דורך די האנדעלס-קאַמערן, האַנדווערקער-קאַמערן און דורך אנדערע פעראינטערעסירטע צדדים.

דער האנדעל רוקט אַרויס די פאָדערונג, אז די שפייז-געוועלבער זאָלען קענען געעפענט ווערען פאר 8 א זייגער אינדערפריה. ווייטער ווערט פערלאַנגט, אז אויך פריזיער און פאָטאָגראַפיר-אַנשטאַלטען, טאבאַק-געוועלבער און יאַטקעס זאָלען קענען אָפען זיין עטליכע שעה זונטאָג.

די סוחרים פערלאַנגען אויך, אז פאר די גרויסע יום-טובים פון אלע רעליגיעס, וועלכע זענען אנערקענט דורך דער מלוכה זאָלען די געוועלבער מעגען אָפען זיין צוויי זונטאָגען דורך א גאַנצען טאָג.

די דעפוטאטען הרב לעווין, מינצבערג און סען. מענדעלזאָן ביים בילדונגס=מיניסטער

וו א ר ש א, 21. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). היינט איז א דעלעגאציע פון די דעפוטאטען הרב לעווין, פרעזעס מינצבערג און סען. מענדעלזאָן אויפגענומען געוואָרען דורך דעם בילדונגס-מיניסטער טשערווינסקי. אין א קאָנפערענץ וואָס האָט געדויערט איבער א שעה צייט זענען ארומגערעדט געוואָרען די אקטועלע יודישע פראַגען, ווי: קהלה-וועזען, שול-וועזען א. א. וו.

ווי ס'איז פאראויסצוזעהען וועט די קאָנפערענץ גאָר בקרוב נושאי-פירות זיין.

דריי באָמבעס האבען אויפגעריסען

אין פערשידענע פונקטען אין בוענאָס-איירעס

ווי ע ן 21. (ספ. טעל.) די וויענער צייטונגען מעלדען פון בוענאָס-איירעס: נעכטען האָבען אין דריי פערשידענע ערטער אין בוענאָס-איירעס עקספלאָדירט דריי באָמבעס. די בעפעלקערונג איז בעהערשט פון א שרעקליכער פאניק. די פאָליציי האָט אנגעהויבען אַן ענערגישע אויספאָרשונג. אלע 3 באָמבעס זענען אונטערגעוואָרפען אונטער צוגען אין לעדיגע וואַליזקעס. איין באָמבע האט עקספלאָדירט אין דעם צימער פון באהן-נאטשאלניק. דריי פערזאָן זענען דער'הרג'עט געוואָרען און 5 פערוואונדעט.

מיט עטליכע מינוט שפעטער איז פאָרגעקומען אַן עקספלאָזיע אויפ'ן וואָקזאל „קאָנסטיטוציע". דערביי זענען 10 ארבייטער פערוואונדעט געוואָרען. ביי דער דריטער עקספלאָזיע זענען פערוואונדעט געוואָרען 6 ארבייטער.

קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס אין דער גאנצער וועלט

זאלען פארקומען דעם 25 פעברואר

ר י ג א, 21 (טו) אויף דער לאַטוויש-סאָוויעטישער גרעניץ זענען ארעסטירט געוואָרען צוויי שליחים פון מאָסקווע, וועלכע זענען געפאָהרען קיין אמעריקא. ביי די ארעסטירטע האָט מען געפינען פאַפירען מיט א זעהר וויכטיגען אינהאַלט, ס'האָט זיך ארויסגעשטעלט, אז די צוויי ארעסטירטע געהערען צו דער גרופע פון 300 לייטערס פון דער קאָמוניסטישער פראפאגאנדע אין אויסלאַנד, לויט די דאָקומענטען וואָס מ'האָט געפונען ביי די ארעסטירטע האָט דער קאָמוניסטישער אינטערנאַציאָנאַל געזאָלט פּלאַנעווען דעם 25 פעברואר ארויסצורופען קאָמוניסטישע אונרוהען אין אלע לענדער אין דער וועלט.

לויט דער מיינונג פון אינטערנאַציאָנאַל האָט דער איצטיגער ווירטשאַפטליכער קריזיס אַ־ויסגערופען אזא אונצופרידענהייט צווישען די מאסען, אז די קאָמוניסטישע דעמאָנסטראציעס דעם 25 פעברואַר דארפען אַנגעהמען מאסען-פאָרמען. ס'ווערט אויך געפּלאַנט איינצואורדנען הונגער-מאַרשען איבער די גאסען.

געגען דער קאלענדאר-רעפארם

קאנפערענץ אין דער ווארשעווער-קהלה

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין דער קהלה איז היינט פאָרגעקומען א קאָנפערענץ וועגען דער בעפאָרשטעהענדער קאלענדאר-רעפאָרם, ס'איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען מיט א פראָטעסט-פעטיציע צום פעלקער-בונד, וועלכער וויל די רעפאָרם אדורכפיהרען.

8 מענשען זענען אומגעקומען

זיי זענען פערשיט געווארען דורך א שניי=בארג

מ י נ כ ע ן, 21 (טו) אויף דער גרעניץ פון בייערן און טיראָל איז פאָרגעקומען א שרעקליכע קאטאסטראָפע. אַן אויספלוג פון 11 פאָליציאַנטען זענען נעכטען פערשיט געוואָרען דורך א שניי-לאווינע.

דורך א גאנצ'ר נאכט האָט געארבייט א רעטונגס-עקספעדיציע פון 150 מאן, אדורכצוזוכענדיג דעם שניי ביים שיין פון רעפלעקטאָרען.

דריי אנטיילנעהמער פונ'ם אויספלוג האָבען זיך אליין געראטעוועט און זיך ארויסבעקומען פון די שניי בערג. 2 ביינאכט האָט די רעטונגס-עקספעדיציע געפינען א טויטען פון די פערשיטע. די איבריגע 7 פערשיטע זענען נאך נישט געפינען געוואָרען. ס'איז אָבער נישט קיין שום ספק, אז זיי לעבען נישט מעהר.

ארעסטירט 9 יודישע ארבייטער אין ארץ-ישראל

צוליב א קאנפליקט מיט א פרדס=אינהאבער

י ר ו ש ל י ם 21. (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אלס רעזולטאט פון א קאָנפליקט מיט א פרדס-אינהאַבער, ביי וועלכען ס'האָבען געארבייט ארבייטער, וואָס געהערען נישט צום פראָפעסיאָנעלען פעראיין, זענען ארעסטירט געוואָרען 9 יוד. ארבייטער, וועלכע זענען בעפרייט געוואָרען נאָכדעם, ווי ס'איז איינגעלעגט געוואָרען צו 100 פונט קויציע פאר יעדען.

די פראצעסען געגען די געוו. דעפוטאטען

וועלען נישט אפגעשטעלט ווערען

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער רעגולאמין-קאָמיסיע ביים סיים איז בעטראכט געוואָרען דער פאָרשלאג פון „צענטראָלעוו" וועגען אָפשטעלען די פראָצעסען און בעפרייען די דעפוטאטען: טשאַלקאָש, דאַבראָן, דיבוא, מאכנצי, סאַוויצקי, סמאָלא און ווראָנא.

נאָך א געניער דיסקוסיע איז דער פארשלאג אָפגעוואָרפען געוואָרען.

בעת דער אָפשטימונג האָבען די ענדעקעס ארייננעטראָגען אַן'אויסבעסערונג, פאָדערנדיג אויסצושליסען די פראָצעסען פון פריוואטער בעשולדיגונג.

דער רעפערענט האָט פאָרגעלעגט אַן'אויסבעסערונג אָפצושטעלען דעם פראָצעס געגען דעפ. ווראָנא, וועלכער ווערט געפיהרט דורכ'ן לובלינער קרייז-געריכט וועגען פלומרשט גנבענען אינדיקעס און שלאָגען די מוטער.

דעם רעפעראט אויפ'ן פלענום האָט איבערגענומען דעפ. עקערט (ב. ב.)

נאָכדעם ווי די קאָמיסיע האָט אָפגעוואָרפען דעם פאָרשלאג אָפצושטעלען די פראָצעסען געגען די דערמאָהנטע דעפוטאטען האָט דער רעפערענט דעפ. פוזשאַק (פ.פ.ס.) פאָרגעלעגט, אז ס'זאָל בעזונדער אָפגעשטימט ווערען די פראגע וועגען בעפרייען פון ארעסט דעם דעפוטאט יאַן סמאָלא („וויזוואָלעניע"). דער פאָרזיצער האָט זיך אָפגעזאָגט דאָס צו טון.

אפגעווארפן דעם אוקראינישן פארשלאג

וועגען דער פאציפיקאציע אין מזרח-גאליציען

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאָניש) היינט איז פאָרגעקומען א זיצונג פון דער אדמיניסטראציע-קאָמיסיע ביים סיים, אויף וועלכער ס'איז בעטראכט געוואָרען דער אוקראַינישער פארשלאג וועגען דער פאציפיקאציע אין מזרח-גאליציען, דער רעפערענט דזשיסלאַוו סטראָנסקי (ב. ב.) האָט געזאָגט, אז די אוקראַינער זעהען זעהר גוט, נאָר עטליכע פאָליטיקער טעראָריזירען זיי און צווינגען צו אונצופרידענקייט, א סימן דערצו איז, אז לעצטענס זענען דער'הרג'עט געוואָרען 7 אוקראַינער, וועלכע זענען געוועזען לאָיאל צו דער פוילישער רעגירונג, דער רעדנער האלט, אז די פאציפיקאציע איז געווען א נוצליכע זאַך, ווייל איצט איז רוהי'ג. דער רעדנער לעגט פאָר צו אקצעפטירען ד' האנדלונג פון דער רעגירונג.

דעפ. האָלושטשינסקי (אונדא) שילדערט אין פינסטערע פארבען דעם אופן ווי אזוי די פאציפיקאציע איז צוגעגאַנגען, ער גיט אָן נייע פאַקטען.

דעפ. טשאָלקאש (פ.פ.ס.) האלט אַן'אויסער־געוועהנליכע שארפע רעדע געגען דער רעגירונג.

דעפ. רימאַא, (נ.ד.) האלט, אז די פאציפיקאציע איז געווען א נוצליכע זאך.

די רעזאָלוציע פון רעפערענט, איז אָנגענומען געוואָרען און דער אוקראַינישער פאָרשלאג איז אָפגעוואָרפען געוואָרען.

„קיין יוד האט נישט קיין רעכט מיטצורעדען אין דייטשלאנד"

שטורמישע זיצונג אין דייטשען פארלאמענט

ב ע ר ל י ן, 21 (טו) בעת דער דעבאַטע וועגען בודזשעט פון יוסטיץ־מיניסטעריום אין דער בודזשעט קאָמיסיע פון דייטשען רייכסטאג איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס צווישען די סאָציאַל־דעמאָקראַטען און די „היטלעראָווצעס". דער ס.ד.־דעפוטאַט ראָזענפעלד האָט שאַרף אַנגעגריפען היטלערן, אויף וואָס ס'האָט אויף פאָלגענדען אופן געענטפערט דער היטלעראָוויעץ שוואַרץ: „די בעליידיגונגען, וואָס ראָזענפעלד האָט דאָ בענוצט געגען היטלערן נעהמען מיר נישט אָן, ווייל מיר זענען אין דער מיינונג, אַז אַ מאַרקסיסטישער יוד האָט איבערהויפט נישט דאָס רעכט מיטצורעדען אין דייטשלאַנד. ווען ראָזענפעלד האָט דאָ געמאַכט בעמערקונגען וועגען דער שבועה פון אַדאָלף היטלער, קען איך נאָר ענטפערן, אַז היטלערס שבועה איז אַ דייטשע שבועה און נישט קיין שבועה פון תלמוד. די „היטלעראָווצעס" האָבען בכלל נישט קיין צוטרוי צו דער פער־יודישטער יוסטיץ".

די סאָציאַל־דעמאָקראַטען האָבען געפאָדערט, אַז דער פאָרזיצער זאָל אָפשטעלען דעם רעדנער, צוליב דער בעליידיגונג, דער פאָרזיצער האָט דאָס נישט געטון און די סאָציאַל־דעמאָקראַטען האָבען פערלאָזען די זיצונג.

א רייה שטייער-הנחות

ווערען ערווארט אין די נאהנסטע טעג

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אין ד' נאָהענטסטע טעג ווערט ערוואַרט אַ פעראָרדנונג וועגען אַ גאַנצער רייה שטייער הנחות. ס'זאָלען אָפגעשטעלט ווערען די פערשאַרפטע שטייער־עקזעקוציעס און איבערהויפט מילדער געמאַכט ווערען דער אופן פון איינמאָהנען די שטייערן.

ערקלערונג פון מיניסטער מיכאלאווסקי

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נעכטיגער בריסק־דעבאַטע אין דער יורידישער קאָמיסיע האָט דער יוסטיץ־מיניסטער מיכאַלאָווסקי דורך דער „איסקרא"־אַגענטור פערעפענטליכט אַנ'ערקלערונג, אַז ער האָט נישט געזאָגט, אַז די געוו. בריסקער אַרעסטאַנטען האָבען זיך פאַר איהם נישט בעקלאָגט אויף קנאַפּ עסען, אויף קעלט, אויפ'ן פעהלען פון ביכער, זיי האָבען אָבער זיך קיינמאָל נישט בעקלאָגט אויף דעם, אַז מ'שלאָגט, אָדער מ'פייניגט זיי.

אפגעשאפט די בעגרענצונגען געגען דער העברעאישער און יודישער שפראך

גרויסע רעדע פון דעפ. זאמערשטיין

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט דעפ. זאָמערשטיין (יוד. „קאָלאָ") געהאַלטען אַ לענגערע רעדע ביים בעטראַכטען די פראַגע פון אָפשאַפען די צאַרישע בעגרעניצונגען.

דעפ. זאָמערשטיין האָט צוו. אַנד. געזאָגט: מיך וואונדערט שטאַרק, פאַרוואָס דעפ. יאַנשעווינסקי פון נ.ד.־קלוב רעדט וועגען צופיל איילען־זיך מיט דעם ענין, בעת די דאָזיגע פאַר אונז וויכטיגע פראַגע שלעפט זיך שוין 12 יאָהר צייט. מיט 7 יאָהר צוריק האָט די יורידישע קאָמיטיע פון סיים אויסגעקליבען רעפערענטען וועגען דער פראַגע, אָבער נישט בלויז וועגען די צאַרישע בעגרענצונגען געגען יודען, נאָר אויך געגען דער פוילישער בעפעלקערונג און געגען דער קאַטוילישער קירכע.

דער ענדעקישער רעדנער האָט גערעדט וועגען וואַהל־הבטחות מצד דער רעגירונג, וועגען אָפשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען. מיר ווייסען נישט פון אַזעלכע אונטערהאַנדלונגען. די יודישע „קאָלאָ" האָט אַליין אויף דער ערשטער זיצונג אַריינגעבראַכט אַנ'אייגענעם פראָיעקט וועגען אָפשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען און ערשט מיט עטליכע טעג שפעטער האָט די רעגירונג אַריינגעטראָגען איהר פראָיעקט.

רעדענדיג ווייטער וועגען די בעזונדערע פונקטען פונ'ם „קאָלאָ"־פראָיעקט, זאָגט דעפ. זאָמערשטיין, אַז 1) עס דאַרפען אָפגעשאַפט ווערען אַלע מיני בעגרענצונגען געגען יודען, סיי די, וועלכע זענען געבליבען פון די אָקופּאַציע־רעגירונגען, סיי די, וועלכע זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך דער פוילישער מאַכט פאַר'ן אָננעהמען די מערץ־קאָנסטיטוציע, 2) עס דאַרפען אויך בעזייטיגט ווערען פון דער קאָנסטיטוציע גופא די שטעלען, וועלכע קאָנען דורך דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט אויסגעטייטשט ווערען לרעה דער יודישער בעפעלקערונג, 3) מען דאַרף אויך אָפשאַפען די שפּראַך־בעגרענצונגען, בעת דער רעגירונגס־פּראָיעקט רעדט נאָר וועגען בעגרענצונגען פון נאַציאָנאַלען, רעליגיעזען און ראַסען־כאַראַקטער.

דאָס צוגעבען דעם פונקט וועגען דער שפּראַך איז נויטיג קודם־כל צוליב דעם, וואָס דער אַרטיקעל 95 פון דער קאָנסטיטוציע שיצט „אַלע בירגער אָהן אונטערשייד פון נאַציאָנאַליטעט, אָפשטאַמונג, שפּראַך, ראַסע און רעליגיע" און אויב מיט דעם נישט־אַריינשטעלען אין דעם פּראָיעקט דאָס וואָרט „שפּראַך", קאָן שאַפען אַ כאַאָס ביים אינטערפּרעטירען און עס קאָן זיך שאַפען אַנ'איינדרוק, אַז די שפּראַך־בעגרענצונגען געגען יודען בלייבען אין קראַפט. דאָס נישט אַנערקענען די יודישע אונטער־שריפטען (מיט העברעאישע אותיות) אין געוו. עסטרייכישען געביט, האָט געבראַכט צו פיל אונאַנגענעהמליכקייטען און שאַדענס דער יודישער בעפעלקערונג.

צום סוף פון זיין רעדע זאָגט דעפ. זאָמערשטיין: דאָס אָפשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען געגען יודען האָט שוין געהאַט אַ געהעריגען אָפּקלאַנג אין אַמעריקאַ, וואו דער אַמבאַסאַדאָר פיליפּאָוויטש האָט ערקלערט פאַר די פאָרשטעהער פון די פוילישע יודען, אַז שוין גאָר אינגיכען ווערען אין פוילען אָפגעשאַפט די צאַרישע בעגרענצונגען געגען יודען. די יודען אין פוילען ערפילען געטרייע בירגערליכע פליכטען לגבי דער מלוכה און דאָס אָפשאַפען די דאָזיגע בעגרענצונגען אין די עסטרייכישע הויף־דעקרעטען איז אַ פליכט פון דער מלוכה לגבי איהרע בירגער.

די יודישע בעפעלקערונג אין פוילען פאָדערט אָבער פולע גלייכבערעכטיגונג אין עפענטליכען און ווירטשאַפטליכען לעבען, אַ מעגליכקייט פון קולטורעלער און ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג, רעכט אויף אַרבייט און אַ צוטריט צו די עפענטליכע אַמטען, וואָס זאָל זיין גאַראַנטירט דורך דער קאָנסטיטוציע, נאָר דאָס ערפילען אָט די גערעכטע פאָדערונגען, קאָן פיהרען צום רעגולירען די לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

אין דער דיסקוסיע אַרום דעם רעפעראַט פון דעפ. זאָמערשטיין האָט דער רעפערענט מסכים געווען אויף דער אויסבעסערונג וועגען דער יודישער און העברעאישער שפּראַך און די אויסבעסערונג איז אָנגענומען געוואָרען.

„נייער פאלקסבלאט“

דער ענין בריסק פאר׳ן סיום
שטימען פון דער פוילישער פרעסע

די מעשה בריסק איז ענדליך געקומען אויף דער טאג־ארדנונג פון סיום. מיט דעם ענין האט זיך פערנומען די יורידישע קאמיסיע, און ענדליך האט מען געהערט די שטעלונג, וועלכע עס פערנעהמט צו „בריסק“ דער רעגירונגס־לאגער און די פארשטעהער פון דער רעגירונג, וועלכע האבען ביי אנדערע געלעגענהייטען געוואלט זיך פון דעם ענין ארויסדרעהען.

וועגען דער בריסק־דעבאטע אין דער קאמיסיע שרייבט די „גאזעטא ווארשאווסקא“:

„דעפ. פאסכאלסקי האט זיך בענוצט מיט א נאיווען פארמעלען אויסוועג, כדי צו ראטעווען זיין לאגער פון א נויטווענדיגקייט זיך ארויסצוזאגען וועגען דער עצם זאך פון ענין בריסק. די מעהרהייט קאן נאטירליך אננעהמען נישט בלויז דעם, נאר יעדען אנדערען, נאך ווייניגער פערניפטיגען פארשלאג. אבער דאך בעווייזט די דאזיגע פראבע צו גיליאטינירען, אז דער רעגירונגס־לאגער בעמיהט זיך גענען די פאראויסזעהונגען פון דער אפאזיציע און אפילו גענען איינינע פאקטארען ארויסצודרעהען פון ענין בריסק, אז דער לאגער וויל דעם ענין נישט ערלעדיגען נישט אין איין זייט, נישט אין דער אנדערער.

„דאס אויסמיידען א קלארען ענטפער וועט בעווייזען, אז די פראגע איז ווייטער אפען, אז די מעהרהייט פון סיום וויל נישט זאגען נישט „א“ נישט „ב“.

„רעדען וועט אבער ווייטער די געזעלשאפט. די גיליאטינע פון ה׳ פאסכאלסקי וואס ווערט בעדינט דורך דער רעגירונגס־מעהרהייט, קאן אפשניידען דעם קאפ דעם פארשלאג פון באראדאוו ער קלוב, אבער זי איז צו טעמפ, כדי צו טויטען בכלל דעם ענין בריסק... פאר׳ן געוויסען איז נישטא קיין גיליאטינע“.

„ראבאטניק“ פיהרט דורך אנ׳אנקעטע צווישען די אנגעזעהענסטע ווארשעווער אדוואקאטען וועגען דער שליסונג פון „פוילישען יוריסטען־קרייז“. פאר זיין שטעלונג אין ענין בריסק. וועגען דעם בעשלוס פון ווארשעווער רעגירונגס־קאמיסאר זאגט זיך צוו. אנד. ארויס דער בעקאנטער אדוואקאט עאוגעניוש שמיאראווסקי:

„דאס שליסען דעם יוריסטען־קרייז איז איינע פון די פעראָרדנונגען, וועלכע שטרעבען צו ליקווידירען אלצדינג, וואס ווייזט ארויס דעם מינדעסטען פרוב אנצונעהמען א בעוואוסטזיניגע שטעלונג צו די ערשיינונגען פון עפענטליכען לעבען אין פוילען. די דאזיגע פעראָרדנונג וועט נישט אפהאלטען די פראטעסטען־כוואליע אין ענין בריסק און וועט נישט פערדעקען די אייטערדיגע וואונד וועלכע האט זיך געעפענט פאר די אויגען פון פוילען.

„דער יוריסטען־קרייז, שטארבענדיג מיט א גע וואלטזאמען טויט נאך דרייסיג יאהר עקזיסטענץ... קאן איך זאגען אז ער שטארבט מיט א בכבודיגען טויט, שיצענדיג די גערעכטע און איידעלע זאך.

סטאלין איז א ליבהאבער פון שאפען׳ען
אינטערעסאנטע פרטים וועגען פריוואטען לעבען פון די סאוויעטישע פיהרער

א דייטשער פיאנא־מייסטער, וועלכער האט א לענגערע צייט פערבראכט אין רוסלאנד און פלעגט אפט אריינקומען אין הויז פון סטאלינען און אנדערע אנגעזעהענע סאוויעטישע טוער, דערצעהלט אינטערעסאנטע זאכען וועגען לעבען פון די הויכע סאוויעטישע ספערען.

איינמאל האט דער מייסטער בעקומען אנ׳אויפטראג צו אינסטאלירען צוויי פיאנאלעס (מעכאנישע פיאנאס), איינע אין סטאלינס וואוינונג אין קרעמל, די צווייטע אין זיין ווילע אויסער דער שטאט, וואו ער וואוינט געוועהנליך. סטאלין קאן אינגאנצען נישט קיין נאטען, נאר ער האט ליב צו פערברענגען ביי דער פיאנאלע. זיין בעליבטער קאמפאזיטאר איז שאפען.

ביידע וואוינונגען סטאלינס דערמאהנען א פעלד לאגער. קיין שום קאמפארט. הגם אלע זענען סטאלינען געהארכזאם, און ערפילען יעדעס ווארט זיינס האט ער שטענדיג פאר עפעס מורא. ער עסט נאר דאס, וואס עס קאכט פאר איהם זיין הויזווירטין, א 35־יעהריגע בלאנדינקע, ס׳איז צו זעהען, אז זי איז א נאהענטער מענש ביי סטאלינען. אפילו ווען סטאלין זאל נישט האבען געגעסען א גאנצען טאג וועט ער נישט נעהמען אין מויל אריין א זאך, אויב ס׳איז נישט צוגעגרייט דורך זיין ווירטין. ער נעמט אויך נישט קיין פאפיראסען פון פרעמדע פאפיראסען־טאשען.

דער מייסטער דערצעהלט, אז די אפיצירען פון ג.פ.או., וועלכע האבען איהם געפיהרט צו סטאלינען האבען איהם געפרעגט צי ער איז נישט קיין יוד, ווייל סטאלין האט נישט ליב קיין יודען.

א גוטער פיאניסט איז, ווי ס׳גיט איבער דער דערמאהנטער מייסטער מענזשינסקי, דער שעף פון ג.פ.או. ער האט זעהר א שעהנע פרוי — א רוסישע, אליין איז ער א פאלאק — און א 12 יאהריגען זוהן. ער ליידט אפט פון הארץ־אנפאלען און ליגט דערנאך שעה׳ן לאנג מיט קאמפרעסען אויפ׳ן הארץ.

דער גרעסטער ליבהאבער און קענער פון מוזיק צווישען די קאמוניסטען איז קאראכאן. ער האט א קאלעקציע פון 26 גראמאפאנען און 2000 פליטען ליטווינאוו און זיין פרוי, אנ׳ענגלענדערין, שפילען נישט אויף קיין שום מוזיקאלישע אינסטרומענטען. אבער די קינדער פון קאמיסאר פאר אויסערליכע ענינים לערנען זיך שפילען אויף פיאנא און צו זיי קומען לעהרער פון דער קאנסערוואטאריע.

קיין נייע מוזיקאלישע אינסטרומענטען זעהט מען נישט אין מאסקווע, קיין פיאנאס אין פריוואטע הייזער זענען נישטא. זיי זענען צוגענומען פאר די קלובען און סטודיעס. דאס ארט פון דער פיאנא האבען פערנומען די הארמאניקע, גיטארע און באלאלייקע.

פערבאנד פון די יודישע קהלות
הרב הכולל פון רוים פראפ. סאצערדאטי וועגען נייעם קהלות־געזעץ אין איטאליען

רוים, (יט״א) אין צוזאמענהאנג מיט׳ן פערעפענטליכען דעם נייעם געזעץ וועגען די יודישע קהלות אין איטאליען האט דער יט״א־פארשטעהער אין רוים געהאט א לענגערען געשפרעך מיט׳ן הרב הכולל פון רוים פראפ. דר. סאטשערדאטי, וועלכער האט ארויסגעזאגט זיין מיינונג וועגען די ענדערונגען, וואס ווערען איינגעפיהרט דורך דעם נייעם דעקרעט און זיין בעדייטונג פאר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון יודישען לעבען און פון די יודישע קהלות אין איטאליען.

ביז־איצט — האט ערקלערט פראפ. דר. סאטשערדאטי — האבען די יודישע קהלות אין איטאליען רעכטליך עקזיסטירט אויפ׳ן סמך פון אזוי גערופענעם „געזעץ ראטאטשי“, וועלכעס איז ארויסגעגעבען געווארען דורך מיניסטער ראטאטשי. די הויפט־פרינציפען פון דעם געזעץ פערבלייבען אויך ווייטער, עס זענען אבער אנגענומען געווארען זעהר וויכטיגע ענדערונגען, קודם כל נעהמט ארום דאס נייע איצט־פערעפענטליכטע געזעץ אלע איטאליענישע פראווינצען און קאלאניעס, דאן ווען דאס געזעץ ראטאטשי איז נישט געווען אנגעווענדעט אין גאנצען איטאליענישען קעניגרייך.

די איינצעלנע יודישע געמיינדעס וועלען איצט האבען אויך א גרעסערען טעריטאריאלען אומפאנג, אזוי אז אפילו די קלענסטע יודישע קיבוצים וועלען קענען אריינגענומען ווערען אין די ראהמען פון די יודישע קהלות. פריהער האט אפטמאל פאסירט, דאס יודישע קליינע און צושפרייטע קבוצים האבען נישט געהערט צו קיין שום יודישער קהלה. ביז־איצט זענען די יודישע רעליגיעזע און פילאנטראפישע אינסטיטוציעס געווען אויטאנאמע קערפערשאפטען, דאגעגען איצט זענען זיי געשטעלט אונטער דער אונמיטעלבארער אויפזיכט פון די קהלות.

א זעהר וויכטיגע נייעס אין דעם געזעץ — זאגט פראפ. סאטשערדאטי — איז די שאפונג פון א פערבאנד פון די יודישע קהלות אין איטאליען. צו וועלכען עס וועלען מוזען געהערען אלע איטאליענישע יודישע קהלות. דער פערבאנד האט זעהר וויכטיגע אויפגאבען און זיין טעטיגקייט וועט זיכער האבען א זעהר גרויסע בעדייטונג פאר׳ן אויפלעבען און פאר דער ענטוויקלונג פון יודישען לעבען אין איטאליען. לויט׳ן ארט. 36 פון נייעם געזעץ, האט דער פערבאנד די אויפגאבע צו שטעהן אויף דער וואך און זארגען פאר די אלגעמיינע אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין איטאליען, אין די קאלאניעס און אין די טעריטאריאלע בעזיצען פון איטאליען (ראָדי א.א.) דער פערבאנד וועט האבען די אויפגאבע אפצוהיטען די יודישע טראדיציעס, צו קאנסערווירען די היסטארישע, ביבליאגראפישע און ארטיסטישע אלטערטימליכקייטען פון איטאליענישען יודענטום און צו פערשפרייטען און שטיצען די יודישע קולטור. זעהר וויכטיג דערביי איז דער פונקט, אין וועלכען עס ווערט אנגעצייכענט אלס איינע פון די טעטיגקייטס־געביטען פון פערבאנד דער אנטייל אין דער אלגעמיינער רעליגיעזער און סאציאלער טעטיגקייט פון יודענטום און צו פלעגען די גייסטיגע און קולטורעלע בעציהונגען מיט די יודישע קהלות אין אויסלאנד.

פערהער פון די אנטיסעמיטישע פערשווערער אין בוקארעשט
די אנגעקלאגטע ווערען נישט בעפרייט

בוקארעשט. (י.ט.א.) דאס היגע קריגסגעריכט האט לעצטענס בעהאנדעלט די ביטע וועגען בעפרייען פון פראווענץ־ארעסט דעם אנטיסעמיטישען טעראריסט קאדרעאנו און זיינע 6 חברים. קאדרעאנו און די איבריגע אנטיסעמיטען ווערען אנגעקלאגט אין פיהרען אנ׳אקציע געגען דער עקזיסטירענדער רעגירונגס־פארם. קאַנעלי קאדרעאנו האט זיך מודה געווען, אז ער האט געשאפען א געהיימע ארגאניזאציע אבער בלויז אלס געגענאקציע צו די באלשעוויקעס. דער גענ. אינערן־מיניסטער וואידא וואיעוואד האט געוואוסט וועגען דער עקזיסטענץ פון דער „איזערנער גווארדיע“, ער האט זי אבער געהאלטען פאר גאנץ אונגעפערליך פאר דער מליכה. דער בעשולדיגטער ניקאלאו טאמו, דער מערדער פון יודישען סטודענט פאליק האט ערקלערט, דאס די „אייזערנע גווארדיע“ איז טאקי געווען א געהיימע ארגאניזאציע, די רעגירונג בעזיצט אבער אויך אנדערע געהיימע ארגאניזאציעס.

דאס געריכט האט בעשלאסען נישט צו בעפרייען די אנגעקלאגטע פון ארעסט און זיי זענען אלע איבערגעשיקט געווארען אין דער תפיסה אין וואטשערעסטי.

דער בעשלוס פון געריכט האט ארויסגערופען בעפרידיגונג אין די יודישע קרייזען.

די יודישע עמיגראציע קיין בראזיליען
פוילישע יודען בילדען מעהר ווי א העלפט פון דער יודישער עמיגראציע

פאריז, (י.ט.א.) דער בעריכט פון „היקעס“ וואס איז דא לעצטענס פערעפענטליכט געווארען, שטעלט פעסט, אז בראזיליען בעקומט אלץ א גרעסערע בעדייטונג פאר די יודישע איינוואנדערונג. דער יודישער ישוב אין בראזיליען, וועלכען מען האט אין יאהר 1924 געשאצט אויף בסך־הכל 10.000 פערזאן איז אין יאהר 1929 אויסגעוואקסען ביז העכער 30.000 פערזאן. צווישען די יודישע אימיגראנטען בילדען די פוילישע יודען אין יאהר 1929 8 19 – 32 פראצענט און אין יאהר 1930 פעהלען פון 55 פראצענט. וועגען יאהר 1930 פעהלען נאך ביז־איצט גענויע ציפערן.

אין אלע פארטען פון בראזיליען בעגעגנען די יודישע אימיגראנטען פארשטעהער פון די הילפס־פעראיינען פאר די יודישע אימיגראנטען, וועלכע זארגען פאר זייער איינארדנונג אין לאנד. די הילפס־פעראיינען בעדינען כמעט 4,5 פון די יודישע איינוואנדערער, ווייל אין געגענזאץ צו ארגענטינע, וואו 2,3 פון די אימיגראנטען פאהרען צו זייערע קרובים, איז נאך די קרובים־אימיגראציע קיין בראזיליען זעהר שוואך ענטוויקלט, א דאנק דער טעטיגקייט פון די הילפס־קאמיטעטען איז געלונגען אפצוווענדען דעם גרעסטען טייל פון דער יודישער איינוואנדערונג פון דער הויפט־שטאט און פערטיילען זיי איבער׳ן גאנצען לאנד. די יודישע הילפס קאמיטעטען אין בראזיליען פערנעהמען זיך אויך מיט פראפעסיאנעלער אויסבילדונג פון די פאכלאזע אימיגראנטען און עפענען פאר זיי שפראך־קורסען. גאנץ שטארק ענטוויקעלט זיך אויך אין בראזיליען די קרעדיט־הילף פאר די יודישע איינוואנדערער. די ארטיגע יודישע בעפעלקערונג דעקט א בעדייטענדען טייל פון בודזשעט פון די הילפס־קאמיטעטען פאר אימיגראנטען.

די אפשאפונג
פון די צארישע בעגרענצונגען

די יורידישע קאמיסיע ביים סיום האט אנגענומען דעם רעגירונגס־פראיעקט וועגען אפשאפען די צארישע בעגרענצונגען, וואס זענען געבליבען פון אמאליגען רעזשים און וואס זענען נוגע די יודען. דער בעשלוס פון דער קאמיסיע וועט נאטירליך אויך אקצעפטירט ווערען דורכ׳ן סיום און וועט אזוי ארום אריין אין קראפט. דערמיט וועט אפגעשלאסען ווערען און מיט א פאזיטיווען רעזולטאט, א קאפיטעל פון קאמף פאר דער יודישער גלייכבערעכטיגונג אין פוילען.

לאנג האט געמוזט דויערען ביז מ׳האט זיך אין פוילען בעשלאסען איבערצושטרייכען איינע פון די איבערבלייבענישען פון די אמאליגע צייטען, ווען דאס לאנד גופא איז געווען אפהענגיג פון פרעמדע ווילענס און הערשאפט. עס האט זיך אייגענטליך געהאנדעלט וועגען א ריין פארמעלען אקט: ברענגען די עקזיסטירענדע געזעצען אין איינקלאנג און הסכם מיט די גרונד־געזעצען און גרונד־רעכט, וואס זענען פראקלאמירט אין דער פוילישער קאנסטיטוציע פון יאהר 1921, לויט דער קאנסטיטוציע זענען אלע בירגער גלייך, אלע געניסען פון דיזעלבע רעכט און האבען דיזעלבע פליכטען. די אויפגאבע פון די געזעצגעבערישע אנשטאלטען איז געווען צוצופאסען די פערשידענע צווייגען פון דער געזעצגעבונג צו די גרונד־יסודות פון דער קאנסטיטוציע. און ביז איצט האט קיין רעגירונג און קיין סיום נישט געקאנט און נישט געוואלט נעהמען אויף זיך די דורכפיהרונג פון דער דאזיגער פעראייניהייטליכונג. ערשט ביי די לעצטע וואהלען האט זיך דער יודישער נאציאנאל־ראט געווענדט צום מלוכה־פרעזידענט, ער זאל אויפ׳ן וועג פון א דעקרעט אפשאפען די צארישע בעגרענצונגען. אין דער קאמיסיע פון סיום האבען זיך געפונען „יעזעצגעבער“ פון די ענדעקעס. וועלכע האלטען אז ס׳איז נאך נישט געקומען די געהעריגע צייט צו מאכען א סוף צו דער אויסטערלישער ערשיינונג פון עקזיסטענץ פון פארמעלע בעגרענצונגען פאר א געוויסען טייל פון דער בעפעלקערונג. זיי האבען געפרובט דעם ענין ווידער פערשיבען, אבער די אפשאפונג פון די בעגרענצונגען ווערט דאך א פאקט.

מ׳דארף נישט איבערטרייבען דעם פאקטישען פראקטישען ווערט פון דער געשעהעניש. עס האנדעלט זיך וועגען אייניגע קליינע בעגרענצונגען פון יודישע רעכט, וועלכע וועלען מעהר נישט האבען די געזעצגעבערישע סאנקציע. אין אויסלאנד, בעזונדערס אין אמעריקא, איז מען גענייגט צוצושרייבען דער פראגע וועגען די צארישע בעגרענצונגען אנ׳איבערטריבענע בעדייטונג. דערויף איז אנגעוויזען געווארען גאר נישט לאנג, ווען פארשטעהער פון די אמעריקאנער יודען זענען זיך צוזאמענגעקומען ביי איין טיש מיט דעם פוילישען געזאנדטען פיליפאוויטש און האבען געפיהרט שמועסען וועגען דער לאגע פון די יודען אין פוילען האבען זיי אין דער ערשטער רייה אנגעוויזען אויף די צארישע בעגרענצונגען, ווייל ביים אמעריקאנער יוד לעבט נאך די פארשטעלונג וועגען דער גרויזאמער רעכטלאזיגקייט, וואס איז געהאנגען איבער די יודען אין אמאליגען רוסלאנד.

מיר דא ווייסען, אז נישט אי ודי אזוי גערופענע צארישע בעגרענצונגען ליגט דער שווערפונקט פון די יודישע נויטען אין פוילען, מיר ווייסען, אז עס האנדעלט זיך וועגען דער פראקטישער, נישט פארמעלער בלויז אונגלייכהייט אויף די פערשידענסטע געביטען פון עקאנאמישען און סאציאלען לעבען. אין קיין שום געזעץ איז נישט געשריבען אז יודען טארען נישט בעקומען קיין ארביים אין מלוכה־אונטערנעהמונגען, קיין שום פארמעלע בעגרענצונג איז נישט פערהאן, א פראקטישע איז אבער יא דא, און דאס איז דער עיקר, און וועגען דעם ווערט געפיהרט און וועט מוזען געפיהרט ווערען אויף ווייטער דער קאמף אויף אלער ליי געביטען.

די אפשאפונג פון די בעגרענצונגען בעזיצט, אזוי צו זאגען, א סימבאלישע בעדייטונג, זי בעווייזט, אז ביי א גוטען ווילען קאן מען אריבערטרעטען מניעות און בעקעמפען פאראורטיילען, וואס זענען טיף איינגעווארצלט אין דער פסיכאלאגיע פון דער געזעלשאפט.

אז פוילען וועט פון אזעלכע שריט געווינען, אז דער אפקלאנג אין אויסלאנד וועט זיין זעהר א גינסטיגער — דאס איז אויסער יעדען צווייפעל.

ע.ז.

—=][:o:][=—

ערשטער יודישער בית־עולם אין בעלגיען

בריסעל, (יט״א) די שטאט־פערוואלטונג פון שארלערוא האט געשאנקען דער ארטיגער יודישער קהלה א פלאץ פאר א בית־עולם. דאס איז דער ערשטער פאל אין דער געשיכטע פון יודישען ישוב אין בעלגיען, ווען די בעלגישע מאכט ערלויבט צו עפענען א בעזונדערען יודישען בית־עולם.

ווי בעקאנט פלעגען ביז־איצט די ארטאדאקסישע יודען פון אנטווערפען און בריסעל קובר זיין זייערע מתים אין האלאנד, נישט ווילענדיג זיי ברענגען צו קבורה אויפ׳ן בשותפותדיגען יודיש־קריסטליכען בית־עולם.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

יאנואר זון-אויפגאנג 7.40 זון-אונטערגאנג 3.53	דאנערשטאג 22 ד שבט תרצ"א

פון שטאט-ראט

(2) ווי מיר דערוויסען זיך וועט די זיצונג פון שטאט-ראט פארקומען ערשט די קומענדיגע וואך.

א חוץ די וואהלען פון א פרעזידיום אויפ'ן יאהר 1931, וועט אפגעגעבן ווערען א בעריכט פון דער קאמיסיע אויף אויסצופארשען דעם ענין פון די ראטמענער גראשקאווסקי און וואלטשינסקי.

צוליב'ן נעפעל

(א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן שטארקען נעפעל וואס האט נעכטען געהערשט אין שטאט איז עטליכע מאל איבערגעריסען געווארען די טראמוואי-קאמוניקאציע מיט די פארשטעט פון לאדז, בעזונדערס איז געווען בעשווערט די קאמוניקאציע מיט כאיני און די טראמוואיען האבען אויף דעם שטח עטליכע מאל געמוזט איבערגעריסען ווערען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: ק. ליינוועבער, פלאץ-וואלנאשטשי 2; י. הארטמאן, מלינארסקא 1; וו. דאנעלעצקי, פיעטרקאווער 127, א. פערעלמאן, ציגעל-גאס 64; צימער, וואלטשאנסקא 37 און וויטשיצקי, נאפיורקאווסקא 27.

באל לטובת „אוזדראוויסקא"

דער באל וואס „אוזדראוויסקא" ארדענט איין שבת דעם 24 יאנואר אין פילהארמאניע, האט אין דער גאנצער שטאט ארויסגערופען א גרויסע פאראינטערעסירונג.

דער באל-קאמיטעט זאגט צו פיל ערשטקלאסיגע אטראקציעס, וועלכע וועלען ווייל'ען דעם עולם ביז אינדערפריה, ס'וועט אויך פארקומען א אינטערעסאנטער טאנץ-קאנקורס מיט ווערטפולע פריזען.

פון געריכט

פאר א גנבה

(2) אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין קרייז-געריכט זענען נעכטען געזעסען דער 33-יעהריגער סטודניארעק, 34-יעהריגער באלעסלאוו ביקאווסקי, 46-יעהריגער יוזעף טאמאשעווסקי, 23-יעהריגער מיעטשיסלאוו שראדקא און די 26-יעהריגע מיעטשיסלאווא קאטשמארסקא, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין אויספיהרען א גנבה ביי הערש וואלטער, 6 שערפיען 17. דאס געריכט האט פערמשפט סטודניארעק און ביקאווסקין אויף 1 און א האלב יאהר טורמע יעדען. די איבריגע זענען בעפרייט געווארען.

א סעקוועסטראטאר האט פערשווענדעט געלד

(2) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פארגעקומען דער פראצעס געגען געוועזענעם סעקוועסטראטאר פון 10-טען שטייער-אמט, וולאדיסלאוו ארדאן וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין צואייגענען זיך געלד פון שטייער-אמט.

ארדאן האט זיך מודה געווען, ער האט אבער ערקלערט, אז דאס געלד האט ער נישט פערברויכט מ'האט עס איהם צוגעגנבעט, אדער ער האט עס פערלוירען. ער האט זיך געוואלט אנזאמלען די סומע, כדי עס אפצוגעבען אין אמט.

דאס געריכט האט ארדאנען פערמשפט אויף 4 חדשים תפיסה.

פראצעס נעגען „לאדזשאנין"

(2) נעכטען איז פארגעקומען א פראצעס געגען פעראנטווארטליכען רעדאקטאר פון „לאדזשאנין" פאר אפדרוקען אין זיין צייטונג ארטיקלען, וואס האבען בעליידיגט דאס געריכט און דעם וויצע-פראקוראר מאנדיצקי.

דער רעדאקטאר פון „לאדזשאנין" נאוואקאווסקי איז פערמשפט געווארען אויף 3 וואכען ארעסט און צו בעצאהלען די געריכטס-קאסטען.

פון האנדעלס-געריכט

אין דעצעמבער 1929 האט די פירמע סאלאמאן הערשקאוויטש, טוך און קארט-לאגער, פיעטריקאווער 70, בעקומען פון האנדעלס - געריכט א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען, דער בילאנס פון דער פירמע האט דעמאלט אין אקטיוו בעטראפען 709,901 זלאטיס אין פאסיוו 603,918 זלאטיס דער סאנאציע-פלאן פון דער פירמע, וועלכער איז געווען געשטיצט אויף יסודות פון א געזונדער סוחרישער קאלקולאציע האט זיך צוליב דעם מערשארפטען קריזיס נישט איינגעגעבען. צוליב דעם האט די פירמע נישט געזעהען פאר מעגליך איינגאנגען צופרידענצושטעלען די בעלי־חובות און בעקומען די ערלויבניש פון געריכט אונטערהאנדלען וועגען בעצאהלען נאר 70 פראצענט פון די חובות. אין 4-האלב יעהרליכע ראטעס.

די בעלי־חובות זענען מסכים געווען אויף אזא ערלעדיגונג, פון דעם ענין, און דאס געריכט האט עהערגעכטען דעם אפמאך בעשטעטיגט.

*

נעכטען איז דורכ'ן האנדעלס-געריכט ערקלערט געווארען פאר באנקראט ד' יפירמע וואס האלט די נייע אויטאבוס-סטאציעס אויף לאגעווניצקא און וואולטשאנסקא גאס. די פירמע עקזיסטירט ערשט עט ליכע חדשים, און האט שוין געלאזען צו פראטעסט וועקסלען אויף עטליכע צעהנדליג טויזענד זלאטיס. די ביטע, וועגען ערקלערען דער פירמע אנ׳אופאדלאשטש האבען אונטערשטיצט די אדוואקאטען: פאגעל, מענאסע און יאשינסקי. דער באנקראט רעכענט זיך פון 23 סעפטעמבער 1930 אלס ריכטער קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס־ריכטער קאזשימיעזש מאניטץ, אלס קוראטאר אד וואקאט באלעסלאוו פיכנא.

*

דאס געריכט האט בעשטעטיגט דעם אפמאך פון דער פירמע הוגאן פראכוויין (שנור־און־אדלעס־פאבריק, סקלאדאווא 23) מיט איהרע בעלי־חובות וועלכע בעקומען צוואנציג פראצענט פון זייערע חובות אויסצוצאהלען אין פערלויף פון 2 יאהר.

*

אזא אפמאך איז אויך בעשטעטיגט געווארען פון דער באנקראטירטער פירמע מיקאלאי אסטאשינסקי, (זאקען־פאבריק, נאווראט 92), מיט איהרע בעלי־חובות וועלכע בעקומען 30 פראצענט פון זייערע חובות אויסצוצאהלען אין פערלויף פון צוויי יאהר.

בעראטונג פון צעכען וועגען ערלויבען

א טיילווייזען האנדעל אום זונטאג

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט די לאדזער האנדווערקער־קאמער בעקומען פון האנדעלס־מיניסטעריום אנ׳אנפראגע וועגען ארויסזאגען די מיינונג וועגען דעם, ווי זיי פערקוקען זיך אויף דעם ענין פון עפענען געוויסע געוועלבער אין זונטאג און אין די יום־טוב־טעג.

ווי מען אינפארמירט אונז האט די האנדווערקער־קאמער אין לאדז א פאזיטיווע שטעלונג צו דער דאזיגער פראגע, ארויסגעהענדיג פון שטאנדפונקט, אז קצבים-געוועלבער, בעקערייען, פריזיער און פאטאגראפישע אנשטאלטען קענען אין די יום־טוב טעג זיין געעפענט צו עטליכע שעה.

כדי געגוי ארומצורעדען דעם ענין וועט היינט אין דער האנדווערקער־קאמער פארקומען א זיצונג פון די פערוואלטונגען פון אלע צעכען, אויף וועלכער ס׳וועט קומען צו א הסכם אין דער דאזיגער פראגע.

17 טויזענד זל. פאר א צובראכענער האנד

בעקומט א פרוי ביי דער באהן-מאכט

(א) מיט א געוויסער צייט צוריק האט זיך דער פאסאזשיר־צוג וואס איז אנגעקומען פון ווארשא אויפ'ן קאלישער וואקזאל אפגעשטעלט מיט אנ׳ערך הונדערט מעטער ווייט פון וואקזאל, אזוי אז די פאסאזשירען, וואס זענען אויסגעשטיגען פון צוג, האבען געמוזט ארויסשפרונגען פון די וואגאן־טרעפלעך פון א מעטער הויך, ביי אזא שפרונג איז די פאסאזשירין מ. יאקאבזאן אראפגעפאלען און צובראכען א האנד. די געליטענע האט דעריבער איינגעזעהן די שולד פון דער באהן־מאכט און איינגעקלאגט די באהן־דירעקציע אויף ענטשעדיגונג, די באהן־דירעקציע האט איהר פארגעלעגט 4.800 זל. פרוי יאקאבסאן איז אבער נישט געווען צופרידען און געפאדערט 35 טויזענד זל. דאס לאנ־זער קרייז־געריכט האט איהר אנערקענט 13.700 זל. פרוי יאקאבסאן האט אפעלירט און דאס ווארשעווער אפעלאציע־געריכט האט איהר צוגעפסקענט 17 טויזענד זלאטעס.

ארעסטירט פאר א פאלשען גט

(2) מיט צוויי יאהר צוריק האט יאנקעל מאיר יעדוואבניק חתונה געהאט מיט א 25־יעהריגער פריילין וועלכע איז געווען בעקאנט אין באלוט אונטער׳ן נאמען „די שעהנע סאלא".

יעדוואבניק האט נאך פאר דער חתונה געוואוסט, אז זיין אויסדערוועהלטע האט א שטורמישע פערגאנגענהייט און נאך דער חתונה האט ער שוין געוואוסט דעם גאנצען סוד, אז זי איז געווען א פראסטיטוטקע. ער האט דאס אבער איבערגעוועהטיגט, און נאר געפאדערט אז זי זאל איהם בלייבען טריי.

אבער סאלא איז נישט געבליבען טריי דעם מאן, אזוי לאנג ביז יעדוואבניק האט זי ארויסגעווארפען פון שטוב. דאן איז ווידער סאלא געגאנגען אין גאס און זיך פערנומען מיט פראסטיטוציע און צום סוף גאר איינגאנצען פערלאזען לאדז.

דערווייל האט זיך יעדוואבניק בעקענט מיט א שעראדזשער פריילין סאלא גינזבערג. יעדוואבניק האט אבער נישט געהאט קיין גט. ער האט זיך געווענדעט צו א געוויסען משה הערצבערג וועלכער האט איהם פאר געלד געברענגט א גט פון לאדזשער ראבינאט.

דער שעראדזער רב, וועלכער קען אבער די אונטערשריפטען פון די לאדזער רבנים האט זיך גלייך געכאפט אז דער גט איז א פאלשער און דער גאנצער ענין איז פערשיט געגאנגען.

יעדוואבניק איז ארעסטירט געווארען אין שעראדז און הערצבערג אין לאדז. איצט איז די אויספארשונג פערענדיגט געווארען און ביידע ארעסטירטע זענען איבערגעגעבען געווארען צו דער דיספאזיציע פון אויספארשונגס־ריכטער.

אונטערגעצונדען א גאראזש

ארעסטירט די אונטערצינדער

(2) חנא הערש קראוויצקי איז געווען בעקאנט אין לאדז אלס גרעסערער מאנופאקטור־סוחר, וועלכער האט די איינגעקויפטע סחורות פערקויפט אויף דער פראווינץ.

דער אלגעמיינער קריזיס האט אויך קראוויצקין נישט אויסגעמיטען און ער איז געווען געצוואונגען צו רעגולירען זיינע חובות און איינגאנצען צו ליקווידירען זיין געשעפט מיט דעם רעשט געלד, וואס איהם איז פערבליבען, האט ער זיך איינגעקויפט 4 אויטאבוסען און זיי געלאזט אין קורס אויף דער ליניע לאדז—בעלכאטאוו, לאדז—קאליש.

דאס געשעפט איז אוועק גארנישט שלעכט און דער אויטאבוס־בעזיצער האט שוין אליין עס נישט געקענט בעהויפטען און אויף אנצופיהרען מיט די אויטאבוסען אויף דער ליניע לאדז—בעלכאטאוו האט קראוויצקי צוגענומען זיין ברודער יאנקעל און אויף דער ליניע לאדז—קאליש זיין צווייטען ברודער מיילעך.

זעהט אויס, אז קראוויצקי האט נישט געקענט בעשטעהן אויף אזא געשעפט וואס האט נישט געקענט מיטאמאל אריינברענגען קיין טויזענדער און איז געפאלען אויף אנ׳אריגינעלע המצאה:

קראוויצקי האט זיין גאראזש מיט די 4 אויטאבוסען אסעקורירט אין איינע פון די היגע אסעקוראציע־געזעלשאפטען אויף הונדערט טויזענד זל.

נעכטען האט אין קראוויצקיס גאראזש אויף פאביאניצקא גאס אויסגעבראכען א שרפה די פייערלעשער האבען אין פערלויף פון א שעה צייט די שרפה איינגעלאשען און דער גאראזש צוזאמען מיט די אויטאבוסען זענען פולשטענדיג פערברענט געווארען.

בעת דער ערשטער אויספארשונג האט די פאליציי פעסטגעשטעלט אז די פייערלעשער זענען ארויסגערופען געווארען ערשט דעמאלט ווען דער גאנצער גאראזש איז שוין געשטאנען אין פלאמען, און אז דער גאנצער גאראזש מיט די אויטאבוסען זענען נישט מעהר ווערט געווען ווי צוואנציג טויזענד זל. נישט קוקענדיג דערויף וואס קראוויצקי האט דאס פערמעגען פערזיכערט אויף הונדערט טויזענד זל. די פאליציי האט בעקומען א חשד, אז דער גאראזש איז אונטערגעצונדען געווארען, נאכמעהר צוליב דעם, וואס עטליכע עדות האבען ערקלערט, אז א האלבע שעה פאר דער שרפה האבען די ברידער יאנקעל און מיילעך פערלאזען דעם גאראזש מיט עפעס א כלי אין האנד. די גענויע רעוויזיע האט געגעבען סענסאציאנעלע רעזולטאטען. מ'האט געפונען לאנגע ברען־שנורען, וועלכע זענען געווען פערבונדען מיט די בענזין־רעזערוואארען אין ד' יאויטאבוסען, די ווייטערדיגע רעוויזיע האט פעסטגעשטעלט, אז דער גאנצער רוים איז גע ווען בעגאסען מיט נאפט און בענזין, כדי דאס פייער זאל זיך שנעל פערשפרייטען.

די ברידער יאנקעל און מיילעך קראוויצקי האבען בעת דער אויספארשונג זיך מודה געווען אין אונטערצונדען דעם גאראזש, ווי זיי האבען ערקלערט האבען זיי דאס געטון אלס נקמה איבער זייער ברודער חנא הערש, וועלכער האט זיי אפגענארט אין שותפות.

די פאליציי האט אבער נישט געגלויבט דערין און נאך א קרייזפערהער האבען די ארעסטירטע זיך מודה געווען, אז זיי האבען דאס פערברעכען אויסגעפיהרט מיט דעם וויסען פון זייער ברודער, וועלכער האט זיי צוגעזאגט א הויכע בעלוינונג נאכדעם ווי ער וועט בעקומען די אסעקוראציע־פרעמיע.

נעכטען ביינאכט איז דעריבער אין זיין וואוינונג אין בעלכאטאוו ארעסטירט געווארען דער איגהאבער פון די אויטאבוסען חנא הערש קראוויצקי.

פאליציי געשטערט קאמונ. מיטינגען

(2) נעכטען אויף 1 א זייגער מיטאג האבען די קאמוניסטען אויף לעאנארד־פלאץ צוזאמענגערופען א מיטינג אין דער געלעגענהייט פון דער יאהרצייט פון די דריי „ל" (ליבקנעכט, לוקסענבורג און לענין).

וועגען דעם מיטינג האט זיך דערוואוסט די פאליציי, וועלכע האט ארומגעשטעלט דעם פלאץ מיט פוס־ און רייטער־פאליציי.

דער מיטינג איז דעריבער נישט פארגעקומען.

* * *

(א) אויף לאמזשינסקא גאס האט דער קאמוניסטישער דעפוטאט דאנעצקי געפרובט צו האלטען א רעדע פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען זיך געהאט פערזאמעלט פאר׳ן ארבייטסלאזען־ביורא. דער מיטינג האט זיך נישט איינגעגעבען.

די פאליציי האט אויך ארעסטירט ביים אויפהענגען א פאהן אויף די עלעקטרישע דראטען א געוויסען אשר ברוך טענענבוים פון נאוואמיעסקא 34

א פאליטישער פראצעס

(2) נעכטען איז אין קרייז־געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם פרעזעס פון קארטעל פון די פוילישע פראפעסיאנעלע פעראיינען ראמאן קוכטשאק, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין פערשפרייטען אין געדרוקטע אויפרופען פערשידענע פאלשע ידיעות וועגען מלוכה־פרעזידענט.

אין בעשולדיגונגס־אקט ווערט געזאגט, אז אין חודש אקטאבער האט קוכטשאק ארויסגעגעבען אנ׳אויפרוף מיט פאלגענדען אינהאלט:

ארבייטער און ארבייטערינס! דער מלוכה־פרעזידענט האט פלוצלונג פונאנדערגעלאזען דעם סיים און אויסגעשריבען נייע וואהלען, אבער צוערשט האט ער ארעסטירט און איינגעזעצט אין בריסק די אקטיווסטע און פעהיגסטע אנפיהרער און אזוי ארום איז דער „קלוב פראצי" אריינגעצויגען געווארען אין וואהל־קאמף".

דער דאזיגער אויפרוף איז קאנפיסקירט געווארען און קוכטשאק אלס אויטאר איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

דאס געריכט האט נישט געקענט פעסטשטעלען, אז קוכטשאק איז דער מחבר פון אויפרוף און ער איז פרייגעשפראכען געווארען.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אין אלעקסאנדער

(2) לויט'ן אויפטראג פון דער וואיעוואדזשאפט האט דער אלעקסאנדערער מאגיסטראט צוגעטרעטן צו רעגיסטרירען די ארבייטסלאזע אויף אונטערשטיצונגען.

די אונטערשטיצונגען וועלען טיילווייז אויסגעגעבן ווערען אין מזומן און טיילווייז אין נאטור, פיל ארבייטסלאזע זאלען בעשעפטיגט ווערען ביי אינוועסטיציע-ארבייטען.

א געזעגענונגס-אקאדעמיע

לכבוד דעם פרעזעס פון קרייז-געריכט

(2) עהערנעכטען איז אין זאל פון שטאט-ראט פארגעקומען א געזעגענונגס-אקאדעמיע לכבוד דעם פרעזעס פון קרייז-געריכט סט. בעלזשינסקי. צו דער אקאדעמיע זענען געקומען די פארשטעהער פון דער מאכט מיט'ן וואיעוואדע יאשטשאלט און גען. מאלאכאווסקי בראש, פארשטעהער פון געריכטס-וועזען און אדוואקאטור, בישאף טימיעניצקי און פארשטעהער פון דער געזעלשאפט.

מיט א רעדע איז ארויסגעטרעטען ד"ר סקאלסקי, וועלכער האט כאראקטעריזירט די געזעלשאפטליכע טעטיגקייט פון פרעזעס בעלזשינסקי.

געענטפערט האט פרעזעס בעלזשינסקי. די אנוועזענדע האבען דערלאנגט דעם פרעזעס א פרעכטיג-אויסגעפיהרטען אדרעס.

(2). נעכטען האט דער ביזאיצטיגער פרעזעס פון קרייז-געריכט סטעפאן בעלזשינסקי פערלאזען לאדז, איבערנעהמענדיג א הויכען אמט אין יוסטיץ-מיניסטעריום.

אויף דעם קאלישער וואקזאל האבען זיך פערזאמעלט פארשטעהער פון דער רעגירונגס-מאכט, וויצע-פרעזעסען פון קרייז-געריכט, ריכטער, פראקיראָרען מיט דעם פראקוראר ד"ר מארקאווסקי בראש, לאדזער סטאראסטא מיט זיין פערטרעטער, קאמענדאנט פון דער וואיעוואדזקער פאליציי, קאמענדאנט ניעדזשאלסקי, העכערע בעאמטע פון געריכט און אנדערע.

פרעזעס בעלזשינסקי איז הארציג געזעגענט געווארען פון אלע אנוועזענדע.

חיה'לע גראבער'ס פרץ-קאנצערט

זונטאג, וועט חיה'לע גראבער ווידער אויפטרעטען — צום פיערטען און לעצטען מאל — אין דער לאדזער פילהארמאניע מיט א קאנצערט, וואס וועט דאס מאל טראגען א ספעציעלען כאראקטער. די קינסטלערין געזעגענט זיך דעם אווענד מיט'ן יודישען עולם אין לאדז און האט צוגעשטעלט פאר דעם קאנצערט א בעזונדערען פראגראם, חוץ דעם, וואס זי וועט זינגען נייע קינדער לידער, נייע פאלקס-בילדער און נייע חסידישע נגונים וועט חיה'לע גראבער אויפפירען דעם אייגענעם אווענד מיט צוויי בעקאנטע ווערק פון י. ל. פרץ: „מוסר" און „נאך קבורה".

„דאס צווייטע העפט פון „מיעשענטשניק זשידאווסקי"

עס איז ערשינען דאס צווייטע העפט פון דער נייער יודיש-פוילישער צייטשריפט אונטער דער רעדאקציע פון ד"ר זיגמונט עלענבערג. דאס העפט ברענגט פאלגענדע אפהאנדלונגען און ארטיקלען: ד"ר לודוויג אבערלענדער, „אין יאהר-הונדערטער פון צוזאמענלעבען", פראפ. באלאבאן „ווען און פון וואנען זענען געקומען די יודען קיין פוילען" (ענדע), דאצענט. עדמונד שטיין „נאציאנאלע און אלגעמיין מענשליכע אידעאלען אין דער יודישער תפילה", ד"ר ירמיהו פרענקעל „גרשון שאפמאן", ד"ר א. גאלדשטיין „א פארביגער יודישער שבט אין אינדיען", א. הארטגלאס „דער קאמף כאר גלייכבערעכטיגונג", ד"ר צבי לופט „אין יודישען און אין אראבישען לאגער" (בריף פון ארץ-ישראל), מ. ליפשיץ „די צוקונפט פון הבימה", י. בארנשטיין „איבער דער דעמאגראפישער סטאטיסטיק פון דער יוד. בעפעלקערונג אין פוילען", מ. וויטקאווסקי „דער היינטיגער איוב", י. פרענקעל העברעאישע איבערזעצונגען פון דער גריכישער ליטעראטור, מ. באלאבאן „דאס יובל-בוך לכבוד דובנאוו", ד"ר ז. ביכאווסקי „היגיענע ביי יודען".

יוד. ארטיסטן-פארײן אין פוילן
דירעקטאריאט
פון די פאראיינ.-טעאטערן

בעטעולם. דיר. פאר לאדז: שמאק-פעדער. לעסער: א. בעזמאן

לאדז. יוד. קאמער-טעאטער
איין וויטעו זאל
ביילער
„ארדט" מאנטייפעל זאבאדניא 43
קינסטל. לייטער:
משה בראדערזאן.

היינט צוליב דער גענעראל-פראבע פון 4-טען פראגראם ווערט נישט געשפילט

מארגען, פרייטאג דעם 23 טען יאנואר
פרעמיערע פון 4-טען פראגראם!
ס'רעדעל דרעהט זיך

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג

מארגען, פרייטאג
הויבט זיך אן צו דרוקען אין
„נייעם פאלקסבלאט"
דער סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן
פון לאדזער לעבען

דער ראמאן בעהאנדעלט די פראבלעמען פון:
עראטישע ליבע צווישען א ברודער און א שוועסטער, סענסאצ. שווינדעל מיט א פאלשער ערפשאפט, גרויסע סוחרישע אפערעס, קאמף צווישען פאטער און טאכטער, משוגעים-הייז און תפיסה, עראבענע ליבע צווישען א מיליאנערישער טאכטער און ארימען שאפער.

בעראטונג פון ציוניסטישע עסקנים

לויט דער איניציאטיווע פון לאדזער ציוניסטישען קאמיטעט איז דעם פערגאנגענעם זונטאג פארגעקומען אין אונזער שטאט אין לאקאל פון דער ציוניסטישע ארגאניזאציע א וויכטיגע בעראטונג פון ציוניסטישע עסקנים. עס זענען אנגעקומען בעגריסונגען פון א גאנצע רייה שטעט און פון די אנגעזעהענסטע ציוניסטישע עסקנים אין לאנד.

דעפ. ד"ר ראזענבלאט רעפערירט: קומענדיג צו דער איבערצייגונג, אז די צושפליטערונג אין דער אלגעמיינער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען ברענגט א גרויסען שאדען דער ציוניסטישער בעוועגונג, אז די בעזונדערע פראקציעס אין אלגעמיינעם ציוניזם האבען איצט שוין נישט קיין שום עקזיסטענץ-בערעכטיגונג מעהר און אנערקענענדיג די נויטווענדיגקייט צו דערפיהרען צו א קאנסאלידאציע פון אלע שעפערישע כוחות אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, האבען די לאדזער ציוניסטען איבערגענומען די איניציאטיווע צו א געמיינזאמער אקציע אין דער ריכטונג. דער רוף האט געפונען א ווארעמען אפקלאנג אין די רייהען פון די ציוניסטישע עסקנים אין גאנצען לאנד. איצט מוז מען צוטרעטען צו א פראדוקטיווער ארבייט. אונזער שטרעבונג איז צוריקצוקעהרען זיך צום רייגעם ציוניזם, צו דערפיהרען צו א קאנסאלידירטען אלגעמיינעם ציוניסטישען פראגט.

די אנוועזענדע האבען זיך זעהר ווארעם אפגערופען אויף דעם דאזיגען געדאנק און זיך ערקלערט בערייט אדורכצופיהרען א ברייטע אויפקלערונגס-ארבייט אין דער אויבענדערמאהנטער ריכטונג צווישען די ציוניסטישע מאסען.

שפאלטונג צווישען די פראקעס

(א) די זעלבע שפאלטונג, וואס איז פארגעקומען צווישען די „פראקעס" אין ווארשא, איז אויך פארגעקומען אין לאדז. די ווארשאווער צענטראלע פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען געפינט זיך אונטער דער השפעה פון געוו. מינ. מאראשעווסקי. דאגעגען די לאדזער אפטיילונג פון די דאזיגע פראפעסיאנעלע פעראיינען אונטער דער הערשאפט פון דעפ. יאוואראווסקי.

די ווארשאווער צענטראלע האט דעריבער מיטגעטיילט די מאכט, אז זי לעזט אויף די אפטיילונג אין לאדז. די פאליציי-מאכט האט דעריבער פערנאנדערגעלאזט די לאדזער פראפעסיאנעלע פעראיינען פון די „פראקעס" אין לאדז, וועלכע געפינען זיך אויף פיעטריקאווער 73.

ווידער א בלאף-ירושה

80 מיליאן דאלאר פון א פאזנאנסקי

די פראווינץ-צייטונגען האבען זיך דערמאהנט וועגען עפיס א ירושה. דאסמאל האנדעלט זיך אין א וואזשנער סומע פון אוש 80 מיליאן דאלאר און איבערגעלאזען זאל זי האבען א פערשטארבענער פאזנאנסקי אין אמעריקא. פאזנאנסקים פעהלען דאך כידוע נישט, האבען זיי ווידער אנגעהויבען צו לויפען, בעראטען זיך, פארשען א. אז. וו.

מ'דארף אבער צום סוף צוגעבען, אז די גאנצע מעשה איז ווידערמאל א בלאף.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 22 יאנואר

11,58 צייט-סיגנאל, 12,05 מוזיק פון גראמאפאן-פליטען פון דער פירמע קלינגבייל, פיעטריקאווער 80, 12,35 שול-קאנצערט פון ווארשעווער „פילהארמאניע" 14,00, פראגראם פון טאג און רעפערטואר פון טעאטערס און קינאס, 15,35 קאמוניקאט פון דער ליגע און אנטי-גאז ליגע, 15,50 „די שנעלסטע באהנען אין דער וועלט" פארטראג פון אינזש. ז. קאצפראווסקי, 16,15 מוזיק פון גראמאפאן פליטעס, 17,15 „יאנואר-יאהרצייט" רעפעראט פון פראפ. ה. מאשטשיצקי, 17,45 סאליסטען-קאנצערט, 18,45 פערשידענעס, 19,10 קאמוניקאט פון האנדעלס-קאמער, 19,25 מוזיק פון גראמאפאן-פליטעס, 19,40 ראדיא-פ"עסע-ידיעות 19,55 מוזיק פון גראמאפאן-פליטעס, 20,00 „שמוגלערס" פעליעטאן פון אירענא דונעל. 20,15 ראדיא-טעכנישער שמועס פון ווארשא, 20,30 לייכטע מוזיק פון ווארשעווער פאליציי-ארקעסטער, 21,30 אודיציע פון ווארשא „דער יונגער וואלד" פון הערץ 22,15 קאנצערט פון ווארשא, 22,35 קאמוניקאט פון פ. א. ט. מעטעאראלאגישע סטאציע, ספארט און טאנץ-מוזיק אויס ווארשא.

מארגען פרעמיערע אין „ארדט"

פון פראגראם „דאס רעדעל דרייט זיך"

מארגען קומט פאר די פייערליכע פרעמיערע פון פירטען „ארדט"-פראגראם אין היינטיגען סעזאן. די פראבען האבען בעוויזען, אז דער פירטער פראגראם וועט איבערשטייגען אין אלע הינזיכטען אלע דריי ביזאיצטיגע. סיי דער מאטעריאל, דעקאראציע און מוזיק זאגען א ניי ווארט אין דער קליינקונסט און וועט בעווייזען סאמע נייעסען. דאס נייע פראגראם הייסט „דאס רעדעל דרייט זיך".

בעריכטיגונג

די רעפארטערען ביורא „פאלפרעס" טיילט אונז מיט, אז זי איז ארייגעפיהרט געווארען אין א טעות, איבערגעבענדיג, אז די פערברעכער יוזעף קושישאנאווסקי און יוזעף גוסטאווסקי, וועלכע האבען אויסגעפיהרט דעם אנפאל אויף דעם אינקאסענט פון גאלדראב'ס באנק, זענען ארעסטירט געווארען אין רעסטאראן אויף זאוואדזקא 6, וועגען וואס מיר האבען נעכטען מיטגעטיילט, די אנפאלער זענען ארעסטירט געווארען אין אנ'אנדער רעסטאראן אויף זאוואדזקא גאס.

מעלדונג

ארבייטס-פערמיטלונגס-ביורא ביי פא"י אין לאדז (וואכאדניא 66)

דאס ארבייטס-פערמיטלונגס-ביורא ביי פא"י אין לאדז מעלדעט, אז עס זענען פערהאן ליידיגע פלעצער פאר קוואליפיצירטע קראפט - וועבער. קראפט וועבער וועלכע ווילען בעקומען ארבייט קענען זיך מעלדען אין סעקרעטאריאט פון פועלי-אמוני-ישראל וואכאדניא 66 פון 9 אווענד. חברים זענען בעפארצוגט.

800

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג דאנערשטאג, דעם 22-טען יאנואר

א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" — פון דעם זעלבען טאג. —

DZIŚ W RADJO
Godz. 21.30
„Młody Las"
J. A. Hertza

ספארט-בעוועגונג

דער דראנג צו פיזישער ערציהונג צווישען דער יוגענד איז ספעציעל אין די לעצטע יאהרען בעדייטענד שטארק געווארען. אויב אמאל האבען זיך מיט ספארט פערנומען ספעציעלע ליבהאבער, איז שוין היינט די ספארט-בעוועגונג אויסגעוואקסען אין א מעכטיגען פאקטאר צווישען דער יוגענד.

אויך צווישען דער יודישער יוגענד איז דער געדאנק פון ספארט זעהר נאהענט און אלס פועל-יוצא דערפון זענען לעצטענס שטארק אויסגעוואקסען די יודישע ספארט-פעראיינען און זעהר אפט קאן מען בעצייכענען נייע דערגרייכונגען אויף דעם געביט.

צווישען די יודישע ארבייטער-יוגענד אין לאדז איז שטארק פאפולער דער טעטיגסטער יודישער ארבייטער ספארט-קלוב „שטערן".

דער דאזיגער ספארט-קלוב האט זיך אין לעצטען יאהר זעהר שעהן ענטוויקעלט, אויסער א רייה סעקציעס פון בעזונדערע ספארט-צווייגען, האט דער דאזיגער קלוב אין לעצטען יאהר געשאפען א בלאז-ארקעסטער, וועלכער איז היינט איינער פון די גרעסטע יודישע ארקעסטערס.

דעם פערג. שבת איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפענונג פון נייעם לאקאל אויף מאניושקי 1

אין דער ערעפענונגס-רעדע שטרייכט ה' ליטוואק אונטער דעם כאראקטער פון קלוב, דאן — בעגריסען אין נאמען פון פערשידענע ארבייטער און קולטור-אינסטיטוציעס די ה"ה: ראטמאן האלענדערסקי, עדעלמאן, שאפירא, בראנד, סטאלארסקי, אנטיגנוס, מאזשיגלוד א. א. אין נאמען פון פאביאניצער „שטערן" בעגריסט ה' פעדערמאן. שריפטליכע בעגריסונגען זענען אנגעקומען פון דער צענטראל-פערוואלטונג פון די „שטערן"-קלובען אין פוילען, ווארשאווער „גוויאזדא" און „שטערן"-קלובען פון א רייה שטעט. די פייערליכע שלוס-רעדע האט געהאלטען ה' בלומשטיין.

זעהר געלונגען איז געווען דער קאנצערט-טייל אויסגעפיהרט דורך דעם „שטערן"-ארקעסטער, אונטער דער לייטונג פון ה' באלאטבי.

בריף אין רעדאקציע

געעהרטע רעדאקציע!

נישט האבענדיג די מעגליכקייט צו דאנקען אלע, וועלכע האבען מיר דורך דער גאנצער צייט פון מיין אנוועזענהייט אין לאדז אויפ'ן אמט פון געריכטס פרעזעס, ארויסגעוויזען אזויפיל אנערקענונג און גינסטיגקייט. — ערלויב איך מיר זיך צו ווענדען צו דער חשובער רעדאקציע מיט דער ביטע מיר צו ערלויבען דורך דער צייטונג אויסצודריקען מיין הארציגען דאנק פאר דער גאנצער לאדזער געזעלשאפט און צו געזעגענען זיך מיט די אלע מיט וועלכע איך האב זיך פערזענליך נישט געקענט געזעגענען.

נעהמט צו ה' רעדאקטאר אויסדרוקען פון טיפער אכטונג

(—) ס. בעלזשינסקי

לאדז, 21 יאנואר 1931.

מאשין-מצות
ווערט גבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובארקעס לויט קאכלסבעדער סיסטעם מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערביע
נ. ווייבנבערג
38 פיעטריקאווער 38
:-: טעל 143-82 :-:

Zaginiony został
kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na 4 dolarówki Kwit zostaje unieważniony.
Zwrócić takowy do
F-my Dziewięcki, Kilińskiego 87.

א שטרייק פון שוחטים און לעהרער האט אנגעמאכט אגאנצע רעוואלוציע צווישען די ווייבער פון א בעסאראבער שטעטעל

(קארעספאנדענץ פון בעסאראביען)

פערהאן אין בעסאראביען א קליין יודיש שטעטעלע, וואס ליגט אויף דער גרעניץ צווישען בעסאראביע און מאלדאוויען. אונגען, הייסט עס די שטעטעלע. טוט זיך איצט דארטען אויף טיש און אויף בענק...

אונגען פערמאגט א פאר הונדערט יודישע פאמיליעס, א מוסטערהאפטע יודישע פאלקס-שול, אין וועלכער עס לערנען זיך כמעט אלע יודישע קינדער פון שטעטעל, אויסער דעם איז דארטען אויך פערהאן א רב עטליכע שוחטים, א טאקסע, א סך קרעמער און נאך מעהר קבצנים. עס איז זאגאר פערהאן א סברה, אז גאנץ אונגען וואלט זיך געמעגט פערשרייבען אין קבצנישען אינטערנאציאנאל, ווען אזעלכער וואלט עקזיסטירט. נו, און אז די אונגערער יודען שטארבען צעהן מאל א טאג פון הונגער, בעדארף איך אייך נישט דערצעהלען, און טראץ דעם האלטען זיי אויס די שולע, צאהלען שכירות צו די עטליכע לעהרער און שטאלצירען מיט רעכט מיט זייער ערשטקלאסיגער אינסטיטוציע, וועלכע האט א נאמען אין דער גאנצער געגנד.

אבער שוין דריי מאנאטען ווי די אונגערער לעהרער האבען נישט געזעהען אין די אויגען קיין גראשען. ביי זייער בעסטען ווילען קענען די פאטערס, וואס לערנען זיך אין שולע נישט צאהלען די לעהרער זייער לוין, די ערשטע צייט האבען די לעהרער געשוויגען, געהונגערט און געלעבט מיט דער האפנונג, אז סוף כל סוף וועלען זיי דאך קריגען געלד, אויב נישט אינגאנצען איז כאטש א טייל: אבער וואס ווייטער זענען די האפנונגען געווארען אלץ שוואכער.

מען האט אפגעהאלטען פערזאמלונגען, מען האט גערופען אויף זיצונגען, זיך אויסגעטענהט, גערעדט אזוי לאנג ביז אין א שעהנעם פריהמארגען ווען די לעהרער נישט געקומען אין שול אריין.

זיי האבען ערקלערט א שטרייק.

און יעצט וועגען די שוחטים.

איהר ווילט אפשר וויסען וואס פאר א מחותנים זענען שוחטים מיט לעהרער? וועל איך אייך אויפקלערען די גאנצע געשיכטע.

ווען די אונגענער יודען האבען דערזעהען, אז עס האלט שמאל מיט דער שולע, די לעהרער קומען נישט לערנען און די קינדער לויפען אום פוסט-און-פאס, פונקט ווי די שקצימלעך, האט עס זיי שטארק פערקלעמט ביים הארצען עס איז דא, פערשטעהט איהר מיך, געגאנגען אין צוויי זאכען: ערשטענס, וואס די קינדער לערנען נישט, און צווייטענס, וואס אונגע [זאל אזוי מבויש בלייבען פאר גאנץ בעסאראביען, א קלייניגקייט אונגענער יודען! גאנץ בעסאראביען האט דאך אלע יאהרען געקלונגען מיט דער אונגענער שולע, מיט די לעהרער, וואס די דאזיגע שולע, האט פערמאגט. און פלוצים זאל מען פערלירען דעם גוטען נאמען! האבען די אונגענער באלעבאטים אפגעהאלטען עטליכע שטורמישע זיצונגען און בעשלאסען אנצונעהמען די שטרענגסטע מיטלען אז אויף ווייטער זאל די שולע קענען עקזיסטירען נארמאל. און אום צו פערזיכערען די עקזיסטענץ פון דער שולע פאר'ן גאנצען יאהר האט מען בעשלאסען צו פערקלענערען דעם לוין פון די שוחטים אין שטעטעל, און די דאזיגע סומע איבערגעבען דעם שול-קאמיטעט.

ווי נאר די שוחטים האבען דאס דערהערט, האבען זיי אויפגעהויבען א ויצעקו. סטייטש, האבען זיי געטענהט, וואו איז דאס געהערט געווארען אז מען זאל די כלי-קודש שניידען די שכירות צוליב א שולע? וואס איז דאס, א ישיבה? א תלמוד-תורה? עס איז דאך נישט מעהר ווי א שולע, וואו די קינדער לערנען זיך זיין גוטע גויים. טא פארוואס עפעס זאלען זיי, די שוחטים, אונטערהאלטען מיט זייער געלד אזא טריפה'נע זאך? און אויסער אלעמען ווילען זיי גלאט נישט אראפגעבען פון זייערע שכירות, ווארים וועמען גלוסט זיך דאס ביי דעם יעצטיגען שווערען קריזיס צו פערלירען געלד?

און ווען די שוחטים האבען געזעהען, אז מען הערט זיי ווי דעם פאראיאהריגען שניי, אז די באלעבאטים האלטען זיך פעסט אן זייער בעשלוס, האבען זיי אויך אפגעהאלטען א זיצונג, און בעשלאסען אוועקצולייגען די חלפים, און אויס שחיטה...

— עס איז אפילו נישט קיין דרך פאר כלי-קודש צו שטרייקען, — האט איינער פון די שוחטים ערקלערט פאר זיינע קאלעגען, — אבער מיר מוזען זיך צופאסען צו דער צייט. און אזוי ווי יעצט שטרייקען די לעהרער, דארפען מיר אויך, זיך בענוצען מיט דעם מיטעל.

געזאגט און געטון.

איז א פריהמארגען איז אין שטעטעל געווארען אן איבערקעהרעניש. ווייבער האבען זיך אומגעקעהרט אהיים מיט נישט קיין געשאכטענע עופות, אין די יאטקעס איז נישט געווען צו קריגען קיין שטיקעל פלייש, קורץ — אונגען איז געווארען א וועגעטאריאניש שטעטעל...

פערשטעהט זיך, אז די ווייבער האבען נישט געשוויגען.

די מענער האבען אינדערהיים געהאט אויסצושטעהן שארפע אטאקעס פון זייערע ווייבער.

— טוט וואס איהר קענט, — האבען די ווייבער געפאדערט ביי זייערע מענער, — און קומט דורך מיט די שוחטים, ווארים עס איז קיין פלאן נישט צו זיצען וואכען-לאנג אהן א שטיקעל פלייש.

די מענער האבען זיך אבער אויך נישט געלאזט שפייען אין דער קאשע... זיי האבען פון זייער זייט געטענה'ט אז בילדען קינדער שטעהט העכער פון פלייש עסען.

טענות אהער, טענות אהין, — עס האט געהאלטען שמאל אין שטעטעל, די שוחטים האבען שטילערהייד (מיט דער הילף פון זייערע ווייבער) אגיטירט צווישען די באלעבאטעס, אז מען דארף אויף כפרות די אפיקורסישע שולען, די ווייבער, ווידער, האבען אטאקירט זייערע מענער, פארוואס זיי ווילען אראפנעהמען ביי די שוחטים פון זייערע שכירות און די מענער האבען זיך געפונען אין א קלעם.

עס זענען פארגעקומען זאגאר פאמיליען-טראגעדיעס, מאן-און-ווייב האבען זיך אזוי לאנג געאמפערט ארום דער שול-פראגע ביז מען איז איבערגעגאנגען צו ערנסטע שמועסען, צו הויכע דבורים און צו סקאנדאלען...

יעצט האלט עס ווידער דערביי, אז די שוחטים זאלען זיגען און די לעהרער זאלען מוזען בלייבען אהן געהאלט..

י. נ—ן.

דיסקוסיע וועגען געבורט-קאנטראל

א בערימטער ענגלישער גלח טרעט ארויס פאר געבורט-קאנטראל

מיט א פאר חדשים צוריק איז אין לאנדאן אפגעהאלטען געווארען א קאנפערענץ פון בישאפס, וואס האט ארויסגערופען א שטיקעל סענסאציע און איהר צייט, די סענסאציע איז פעראורזאכט געווארען דערפון, וואס די קאנפערענץ פון די העכסטע גייסטליכע האט זיך צו ערשטען מאל אין דער געשיכטע זיך אפגעזאגט צו פערדאמען אבסאלוט געבורט-קאנטראל, ווי דאס טוט די קאטוילישע קירך, די קאנפערענץ האט ערקלערט, אז די האנדלונג הענגט אפ אינגאנצען פון דעם מאטיוו וואס איז א פראגע פאר יעדען איינעמס געוויסען, דאס האט געמיינט צו זאגען, אז די בישאפס פון דער-ענגלישער קירך האבען אונטער געוויסע אומשטענדען געפונען אז געבורט-קאנטראל איז בערעכטיגט אפילו פון דעם שטאנדפונקט פון קריסטליכער מאראל און עטיק.

איינער פון די מעהר-בעקאנטע ענגלישע גלחים דיען אינדזש, ערקלערט אין אן ארטיקעל אין דעם דעצעמבער-נומער פון דעם „אטלאנטיק מאנטלי", אז זיין הויפט-ארגומענט צו גונסטען פון געבורט-קאנטראל אונטער געוויסע בעדינגונגען, פערשטעהט זיך, איז דער: ערשטענס, די בעוועגונג איז סיי ווי דא און איהר קענט זי נישט אפהאלטען און, צווייטענס, וואס קען מען זיך העלפען?

ווען מען רעדט וועגען געבורט-קאנטראל דארף מען אונטער דעם פערשטעהן די בעוועגונג צו ערלויבען די מעדיצינישע פראפעסיע צו פערשפרייטען אינפארמאציע צווישען דעם ברייטען עולם וועגען די מיטלען צו פערמיידען שוואנגערשאפט. אט די בעוועגונג פערשפרייט זיך דורך דעם, וואס די ברייטע מאסען קריגען די אינפארמאציע אויב נישט לעגאל, איז אויף אן אומלעגאלען אופן, דאס, וואס איז ביז איצט געווען נישט מעהר ווי די פריווילעגיע פון די רייכע און געבילדעטע ווערט א מיטעל פאר אלעמען.

3

צי ידאס איז ווינשענסווערט אדער נישט, איז א גאנץ אנדער פראגע, אבער עס איז א פאקט, מיט וועלכען מען דארף זיך רעכענען.

און דער פאקט אליין זעהט אויס צו זיין א גאנץ בערעכטיגטער אונטער די איצטיגע ציווילי־זירטע בעדינגונגען.

די הויפט-פראגע פון ציוויליזאציע, האט ה. ג. וועלס זיך אויסגעדריקט, איז די פראגע פון געבורטען, ביז איצט איז אט די פראגע געווען נישט רעגולירט און איז איבערגעלאזט געווארען אויף גאט'ס בארעט.

אין פרימיטיווע געזעלשאפטען איז די בעפעלקערונג געהאלטען געווארען אין א געוויסען גדר דורך דעם, וואס די שוואכערע פלעגען בעזייטיגט ווערען דורך מלחמות, הונגער און מגפות, אין ציוויליזירטע געזעלשאפטען ווערט דאס מענשליכע לעבען און די מענשליכע פערהעלטנישען שטרענג רעגולירט. מלחמות קומען פאר זעלטען. די ווייסע ראסען שטארבען אויך נישט אויס פון הונגער און מגפות, די היגיענישע וויסענשאפט ווענדט אן אלע מיטלען צו פערלענגערען דאס מענשליכע לעבען. פרעגט זיך די פראגע: וואס בלייבט צו טון וועגען דער פראגע פון געבורטען? קען מען דאס איבערלאזען אויף הפקר? קען מען דאס טון אין א געזעלשאפט, וואס האלט, אז קיינער טאר נישט הונגערען?

די געבורט-פראגע הענגט אפ אין זעהר א גרויסער מאס פון די עקאנאמישע און סאציאלע בעדינגונגען אין יעדען לאנד בעזונדער און פון בעשטימטע בעדינגונגען אין פערשידענע עפאכען אין יעדען לאנד. ווען א לאנד איז ביי און וועניג בעפעלקערט, וואו עס איז דא א סך פלאץ פאר דעם צוואוקס פון דער בעפעלקערונג, איז ד יצאהל געבורטען גרעסער, ווען א לאנד ווערט געדיכטער בעפעלקערט און די בעדינגונגען צו מאכען א לעבען ווערען ווייניגער מוזען די געבורטען פאלען.

דאס איז גערעדט געווארען ארויסגעהענדיג פון דעם עקאנאמישען שטאנדפונקט.

פון דעם מאראלישען שטאנדפונקט ארויסגעהענדיג, דענקט דיען אינדזש, אז איצט קען שוין נישט גילטען דער אלטער געבאט פון דער ביבעל „און איהר זאלט זיך פרוכפערען און מעהרען און אנפילען די ערד". אט דעם געבאט האט גאט געגעבען צו אדמ'ען, ווען עס זענען נאר געווען צוויי מענשען [אויף דער וועלט און ער קען דעריבער נישט גילטען ביים היינטיגען טאג.

די צווייטע צרה איז „אבארטען" וואס גרייצט זיך שוין מיט מארד. לויט דער בעהויפטונג פון דייטשען געלערנטען מאקס הירש, דערגרייכען די צאהל „אבארטען" "אין אמעריקא ביז אנ'ערך פון צוויי מיליאן א יאהר. דאס איז אהן ספק דערפאר וואס די בעפעלקערונג ווערט געהאלטען אין אומוויסענקייט וועגען אנדערע פארמען ווי צו פערמיידען שוואנגערשאפט. אומלעגאלע אפעראציעס זענען אפילו שטרענג פערבאטען פון דעם געזעץ.

קורץ, אין פרינציפ, איז דער דערמאהנטער גלח איינפערשטאנען מיט דער געבורט-קאנטראל בעוועגונג אלס א מיטעל צו בעשרענקען די פאמיליעס.

זיין איינציגע זארג, איז, אז אט די אינפארמאציע זאל נישט פיהרען צו הפקרות און אויסגעלאסענקייט. ער וואלט געווען זעהר שטארק דערפאר, אז די דאזיגע אינפארמאציע זאל נישט אנקומען צו יונגע אומפערהייראטע מענשען.

—II I I—

אגענטען, וואס פערקויפען הלוואה-פאפירען אויף ראטעס

שטענדיג ווען די רעגירונג גיט ארויס הלוואה-פאפירען געפינען זיך אזעלכע, וואס ווילען כאפען פי שוין מוטנע וואסער.

בעת ס'זענען ארויסגעגעבען געווארען די דאלארובקעס" זענען גלייך אראפגעקומען יונגעלייט מיט טעקעס אונטערן ארים און ארומגעגאנגען פון שטוב צו שטוב צו פערקויפען „דאלארובקעס" אויף „ראטעס".

מ'האט געוויזען דעם נאאיווען בירגער שעהן געדרוקטע פאפירע [פון אויסערשטעטישע בענק און די „טראנזאקציע" איז געשלאסען געווארען. פערשטעהט זיך, אז דער קויפער האט בעדארפט בעצאהלען טאפעל ווי דער אפיציעלער פרייז. אנדערע האבען אינגאנצען אויסגעלאזען די ערשטע ראטעס

דער דורכגעפאלענער האט אויך נישט געקענט אנקלאגען אין געריכט, ווייל עס וואלט איהם אויסגעקומען צו פאהרען קיין קראקא אדער לעמבערג.

איצט שפילט זיך אפ די זעלבע קאמעדיע מיט דער 3-פראצענטיגער בוי-הלוואה.

אין קאנצעלאריע פון ביאליסטאקער באלעבאטים-פעראיין, האבען זיך געמאלדען עטליכע פערזאן, וועלכע האבען דערצעהלט, אז צו זיי איז געקומען א יונגערמאן און פארגעלעגט צו קויפען אנ'אבליגאציע אויף ראטעס.

דערביי האט ער איבערגעגעבען, אז די, וואס וועלען קויפען אזא אבליגאציע וועלען אין 3 חדשים ארום קענען קריגען א הלוואה אויף צו רעמאנטירען די הייזער.

דער אפיציעלער פרייז פון אזא אבליגאציע איז 50 זל. און דער ראטע-פערקויפער האט געפאדערט נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווי 17 ראטעס צו 5,80 זל. ס'הייסט 98,60, 2 מאל אזוי פיל ויפיל ס'קאסט פאקטיש.

חוצדעם האט ער נאך אויך געפאדערט 5 זל. פאר א צייטונג, וואס די באנק גיט ארויס פון בלויז אנאנסען און 10 זל. פאר'ן נאכקוקען די נומערן נאך דער ציהונג.

ווי געפעהלט אייך עפעס אזא מציאה?

מיר ווארענען דעריבער אלעמען זיך נישט צו לאזען פערפיהרען פון אזעלכע אגענטען, וואס ווילען כלומרשט טאן א טובה די באלעבאטים, דערמיט וואס אויב מ'וועט אויסקויפען אנ'אבליגאציע וועט מען קענען קריגען א הלוואה.

די גאנצע ווערסיע איז אויסגעטראכט. אמת, די געלט פון די אבליגאציעס געהט אויף בוי-צוועקען, אבער די געלט ווערט פערטיילט אויף בוי-צוועקען דורך דער רעגירונג, אבער נישט דורכ'ן אגענט פון עפעס א בענקל אין קראקא.

אגב, ווער ס'וויל קויפען אנ'אבליגאציע פון דער בוי-הלוואה, קען עס קריגען צו יעדער צייט אין „באנק פאלסקי" פאר 50 זל.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.

שפרעכשטונדען פון 11—2 און פון 5—7. נאכמ. אויך אן

אין לעמשניצע ווערישעל 17 פון 10—11 און פון 2—5

צוויי עלענדע יודישע כלות

איין כלה טוט אוים דעם שלייער, די אנדערע טוט איהם אן

פון פאריז שרייבט מען אונז: דער יודישער דאמען סאסיעטע „באן קער איזראעליט" — („דאס גוטע יודישע הארץ") אין פאריז מאכט נישט קיין גרויסען טומעל ארום איהר טעטיגקייט, אבער די דאמען סאסיעטע האט איבער 200 מיטגלידערינס, פערטיילט שטיצע הונדערטער אונפערמעגליכע פאמיליעס און זארגט זיך דערהויפט פאר ארימע יודישע כלות.

עס איז כדאי ביי א געלעגענהייט איבערגעבען דעם פאלגענדען איינדרוקספולען פאקט.

א יונג יודיש פארעל, ביידע יתומים קומען צו דער „סאסיעטע" מיט א ביטע: —

— מיר זענען ביידע יתומים, מיר זענען ארים, מיר ליבען זיך, אבער מיר קענען נישט פראווען קיין חתונה, אפילו אויף ארב, א חופה צו שטעלען איז נישטא.

— גוט ענטפערט די פרעזידענטין מאדאם פינטשעווסקי - מיר וועלען אלס טון פאר אייך..

און גלייך האט מען איינגעארדענט אין א זאל א חתונה מיט א רב, מיט געסט, מיט א סעודה, אלעס ווי עס פיהרט זיך ביי יודישע פאמיליעס.

מען האט זיך געפרעהט, בעזארגט דאס יונגע פארל מיט פיל שטוב זאכען. עס איז געווען פרעהליך, הארציג, יודיש.

די כלה איז געווען גליקליך: —

— דוכט זיך מיר, ווי מיין אייגענע מוטער זאל מיך צו דער חופה פיהרען! — —

אלע זענען געווען גערוהרט.

און מיט אמאל קומט ארויף אין זאל א יונגערמאן מיט א פריילין.

— מיר ווילען אייך עפעס בעטען...

— וואס? — —

— דא איז „באן קער איזראעליט".

— יא — ענטפערט די פרעזידענטין מאדאם פינטשעווסקי.

— איך בין א יתום — זאגט דער יונגערמאן און ווייזט אויף דער פריילין מיט וועלכען ער איז געקומען — זי אויך.

— און וואס ווילט איהר? —

— מיר ווילען.. מיר ווילען...

— נו וואס? —

— מען זאל אונז העלפען מיר זענען ארים... מען זאל אונז העלפען דורכפיהרען א חתונה.

די געסט קוקען זיך איבער, די פרעהליכע פנימער ווערען א ווייל פערזארגט, עמיץ רופט אויס: —

— זאל מען גלייך פראווען א חתונה. פון אלע זייטען דערהערט זיך:

— יא, יא — צוויי שמחות זאלען זיין.

די כלה בלייבט מיט פולע אויגען טרעהרען, זי געהט צו צום אריינגעקומענעם מיידעל:

— פריילין, זי זענען אזוי אומגליקליך, ווי איך בין געווען? —

— יא, יא — שטאמעלט דאס מיידעל

די כלה נעמט אויסטון איהר שלייער.

— איך בין א יתומה. זי זענען א יתומה גוטע מענשען זענען פאר מיר געווען טאטע מאמע, זאלען זיי אויך פאר איהן זיין — —

טרעהרען פליסען פון איהרע אויגען. זי טוט אויס דעם שלייער. זי טוט איהם אהן אויף דעם פרעמדען מיידעלס קאפ. ביידע וויינען.

— מיר זענען יתומות.

אלע געסט קוקען מיט פערשטיקטע טרעהרען אין האלז קיינער קאן קיין ווארט נישט ארויסרעדען. ביז עמיץ שרייט אויס

— א חופה! — נאך א חופה! גיט זיך פון אלע הערצער א ריס: —

— מזל טוב! — מיט גליק זאל עס זיין! —

און מען שטעלט זיך גלייך אויס הינטערן נייעם פארל. די ערשטע יתומים פיהרען צו דער חופה די צווייטע יתומים! — מען מאכט די ברכה, וויין גיסט זיך, טרעהרען פליסען מען וויינט, מען לאכט, מען איז ערשיטערט און פול שמחה! —

„באן קער איזראעליט" — פראוועט צוויי חתונות.

פאר פיר אומגליקליכע, עלענדע יתומים!

דער נביא פון „ווייסע קעז" און זיין סעקטע אין דייטשלאנד

די מערקווירדיגע געשיכטע פון א „פאלשען נביא", וואס איז ערשט פערשיסט געווארען צו זעקס חדשים געפענגניש. — א קייט פון פערברעכענס און אויסגעלאסענהייט. — דער אפעריסט ווייסענבערג און זיין רפואה פון ווייסע קעז.

(א בריף פון בערלין)

די דייטשע קולטור, די דייטשע ציוויליזאַציע און די דייטשע טעכניק זענען דאָך געוואָרען אַ שם דבר אויף דער גאַנצער וועלט.

אָבער צו דערזעלבער צייט פערמאָגט נישט קיין איין לאַנד און קיין איין פאָלק אַזעלכע און אַזויפיל ראַפינירטע פערברעכער, אויסוואורפען, מאַניאַקעס און עראָטאָמאַנען, ווי דאָס פערמאָגט דייטשלאַנד.

און ס׳איז ממש צו בעוואונדערען ווי אַזוי אין סאַמע האַרץ פון מערב־איראָפּא — אין דייטשלאַנד — האַלטען אין די דרייסיגער יאָהרען פונ׳ם צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט נאָר מעגליך אַזעלכע ווילדע פערברעכענס, ווי מ׳איר זעהען זיי אין דער הויך־ציוויליזירטער און שטאַרק בעגאַבטער דייטשלאַנד.

ס׳איז גענוג צו דערמאָהנען איניגע פון זיי פאַר דער גאָר לעצטער צייט.

אַ זעכצעהניעהריגע מיידעל (נאָך גאָר אַ קינד) פערפיהרט אַ ליבע מיט אַן אַלטען זייגערמאַכער כדי צו קענען איהם דער׳הרג׳ענען און בערויבען.

אַ געוועזענער לעהרער, וואָס האָט בעקומען פון זיין שווער אַ פאַבריק בירושה, גראָבט אויס אַ סקעלעט פון ערגיץ אַ ווייטען בית־עלמין, בעפוצט איהם מיט זיין אייגענעם גאָלדענעם זייגער און קדושין־רינג, צינדט אונטער די פאַבריק מיט׳ן סקעלעט איבאיינעם, כדי די ווייבע זייער זאָל נאָכדעם קאָנען אויפמאָהנען פון דער פערזיכערונגס־געזעל־שאַפט די פערזיכערונגס־סומע סיי פאַר איהר כלו־מרשט פערברענטען מאַן, וואָס האָט זיך געגרייט צו אַנטלויפען קיין בראַזיל און סיי פאַר דער פאַבריק אונטער די חורבות, פון וועלכער מ׳האָט געפונען דעם סקעלעט פון איהר „מאַן" מיט׳ן גאָלדענעם זייגער און קדושין־רינג...

אַ קרעמער, וואָס ווערט אייפערזיכטיג אויף זיין פרוי — האַקט אָפּ מיט אַ האַק(!) די קעפּ פון אַלע זיינע פיר מינדעריעהריגע קינדער און בעגעהט אַליין זעלבסטמאָרד.

אַ פרוי סמ׳ט אָפּ בהדרגה איהרע עלטערען און אַלע איהרע קינדער, כדי צו קענען בעקומען פאַר זיך אַליין אַ שטיקעל ירושה.

איז אָבער די אויפגאַבע פון דעם דאָזיגען אַר־טיקעל אָפּצושטעלען זיך עפּעס לענגער אויף איין פּראָצעס (אָדער פערברעכען), וואָס איז לעצטענס געוואָרען די סענסאַציע נישט נאָר אין דייטשלאַנד אַליין.

דאָס איז דער פּראָצעס איבער דעם אַזויגערו־פענעם „יעזוס קריסטוס נומער צוויי", אָדער דער נביא פונ׳ם ווייסן קעז — יאָהאַן־יאָזעף ווייסענבערג.

דער דאָזיגער ווייסענבערג, וואָס איז שוין איצ־טער אַ זקן פון 75 יאָהר פערנעהמט זיך שוין אין משך פון אַ פערטעל יאָהרהונדערט מיט נביאות און דער עיקר, מיט ווייזען כל׳ערליי וואונדער.

דעם אויבענדערמאָהנטען ווייסענבערג׳ן איז גע־לונגען די לעצטע צייט צו עפענען א גאַנץ גרויסען פערצווייגטען אוניווערסאַל־מאַגאַזין מיט איניגע אָפּטיילונגען און מיט מעהרערע דורך איהם אַליין געזאַלבטע וואָיאַזשאָרען, וואָס האַנדלען אין גאָטס נאָמען און מיט גאָט׳ס גנאָד אַנגראָ און לעגאָל.

ווייסענבערג איז שוין נישט מעהר קיין ווינ־קעל בעל־מופת און קיין ווינקעל־נביא, נאָר אַ׳אָנגע־זעהענער פיהרער און הייליגער פון אַן׳אייגענער סעקטע, וועלכע צעהלט שוין איצטער ווי „ער" אַליין בעריהמט זיך, עטליכע הונדערט טויזענד פאַנאַטישע אָנהענגער און וועלכע פערמאָגט שוין איצטער היגטער בערלין אַן׳אייגענע קאָלאָניע מיט אַן׳אייגענעם קלויסטער אויף זיבען טויזענד פער־זאָן! די קאָלאָניע הייסט „וואַלדפרידען" אָדער נייע־ירושלים, אינ׳ם קלויסטער ווייסענבערג׳ס שטעהט די פיגור פון יעזוס׳ען וועלכער בענשט ווייסענבערג׳ן.

ווייסענבערג דער „נביא" איז בכוח צו היילען אַלע קרענק אַ חוץ געשלעכטליכע קראַנקהייטען, אַזוי שטעהט ביי איהם בפירוש געשריבען אויף דער טיר פון זיין וואונדער־קאַבינעט.

ווייסענבערג׳ס רפואות זענען בעשטאַנען נאָר פון צוויי הייל־מיטלען: ווייסענבערג־טיי אויף צו רייניגען די בלוטען און ווייסער קעז אויף צו פערדעקען די קראַנקע קערפּער־טיילען.

צוליב אָט דעם ווייסען קעז זיינעם איז דער „קריסטוס נומער צוויי" אַריינגעפאַלען לעצטענס אויף זעקס חדשים תפיסה.

מיט אַ האַלב יאָהר צוריק איז געשטאָרבען ווייסענבערג׳ס אַ חסיד, דער אַפּטייקער ווערניקע, וועלכער האָט זיין האַלז־געשוויר געלאָזט בעהאַנדלען דורך ווייסענבערג׳ס ווייסען קעז, בעקומענדיג אַ בלוט־פערגיפטונג. און מיט אַ קורצער צייט צוריק איז בלינד געוואָרען אַ קינד פון אַ פּאָר־פאָלק, וואָס געהערט צו ווייסענבערג׳ס סעקטע, ווייל די עלטערען האָבען די קראַנק־געוואָרענע אויגען פון זייער קינד געלאָזט בעהאַנדלען נאָר דורך דעם וואונדערליכען ווייסען קעז פון זייער וואונדער־נביא.

אויפ׳ן געריכט האָט דער 75־יעהריגער נאָך גענוג קרעפטיגער בעל־מופת געטענהט אַז איידער די ריכטער געהען איהם משפטען פאַר דעם בלינד געוואָרענעם קינד — זאָלען זיי בעסער אויפצעהלען די צעהנדליגער און הונדערטער וועלכע זענען דורך זיין ווייסען קעז געוואָרען זעהעוודיג און געזונד אויף אַלע אברים.

אָבער די טרוקענע און ניכטערע דייטשע ריכ־טער האָבען, פערשטעהט זיך, נישט געהאַט קיין חשק און קיין צייט צו געהן קאָנטראָלירען אַלע נסים און מופתים פון אָט דעם אַלטען בעגלויבטען זקן און איהם פערמשפט צו זעקס חדשי תפיסה.

די טויזענדער און טויזענדער חסידים ווייסענ־בערג׳ס וואָס האָבען געהאַט אָנגעפיהלט דעם גע־ריכטס־זאַל, ווי אויך די גאַסען, וואָס אַרום דעם געריכט, האָבען דעם אורטייל אויפגענומען מיט בעגייסטערונג און ברכות, ווייל יעזוס אַליין איז דאָך אויך געקרייציגט געוואָרען דורך מענשען וואָס האָבען נישט קיין גאָט אין האַרצען דורך מענשען זינ־דיגע און צום אייביגען גהינום פערמשפטע.

און אָט אַפילו דער דאָזיגער געריכטס־אורטייל האָט נאָך גאַנץ ווייט נישט פערענדיגט דעם קאַפּיטעל ווייסענבערג אין דייטשלאַנד.

אדרבא, די ווייסענבערג־סעקטע וואַקסט פון וואָך צו וואָך און די געבעט־הייזער פון די אַזוי־גע־רופענע קריסטען־יאָהאַנעס געמיינדעס ווערען אַלץ מעהר און מעהר איבערפולט.

ווייל די סעקטע פערמאָגט נישט נאָר אייגענע געבעט־הייזער אַן׳אייגענע קאָלאָניע און אייגענע, דורך ווייסענבערג׳ן אַליין געזאַלבטע „משיחים" נאָר זי פערמאָגט אויך אַן׳אייגענע צייטונג און אַן׳איי־גענעם פערלאַג, דורך וועלכע די וואונדער פון דער סעקטע ווערען פערשפּרייט גאַנץ ווייט הינטער די גרעניצען פון דייטשלאַנד.

די צייטונג זייערע הייסט „דער ווייסער באַרג". זי דערשיינט יעדע וואָך אין בערלין און ווערט פער־שפּרייט אין טויזענדער און טויזענדער עקזעמפּלאַ־רען.

צווישען די שטענדיגע מיטאַרבייטער פון דער צייטונג רעכענען זיך (הערט נאָר, הערט!!) די מלאכים גבריאל און רפאל, וועלכע שרייבען די לייט אַרטיקלען, ווי אויך די שוין לאַנג־פאַרשטאָרבענע פרידריך דער גרויסער, ביסמאַרק און פון צייט צו צייט — אַפילו ניטשע...

אַזוי, למשל, שרייבען אין איינעם פון די לעצטע נומערען פונ׳ם „ווייסען באַרג" די מלאכים גבריאל און רפאל אין זייער לייט־אַרטיקעל, אַז:

„הייליג, הייליג, הייליג זאָל זיין די מענשהייט, וואָס האָט זיך ענטפלעקט דורך פלייש און בלוט אין דער געשטאַלט פונ׳ם הייליגען יאָזעף ווייסענבערג און, אדרבא, זאָל עמיצער פון די קורצזיכטיגע מענ־שען־קענער דערווייזען, אַז יאָזעף ווייסענבערג איז נישט דער הייליגער גייסט פערקערפּערט אין פלייש און בלוט".

דער ווירטשאַפטליכער חורבן און די סאָציאַלע קאָנפליקטען אין אַלע וועלט־טיילען הויבען אָן שאַ־פען דעם גייסטיגען באָדען פאַר נייע פאַלשע משי־חים וועלכע קאָנען פיהרען און פערפיהרען צו נייע מענשישע פערווילדערונגען און פערברעכענס איבער שוים פונ׳ם הימעל־פליהענדיגען צוואַנציגסטען יאָהר הונדערט...

ד. ש—ן.

היינט און פאלגענדע טעג!

פילם פאר אלע פעלקער פון דער וועלט, קלאנג-פילם מייסטערווערק פון געפיהלען פון דער מענשהייט אין טרויעריגער סך-הכל פאר דער געגענווארטיגער קולטור און ציוויליזאציע.

רעזשיסירט דורך געניאלען S. Van Dyke
שעפער פון פילם "POGANIN", א.א.

ווייסע שאטענס

שעהנקייט פון דער נאטור, ליבע און דאס לעבען פון די איינוואוינער פון די פליפאריגיגע אינזלען פון די דרום-ימים. :—: אין די הויפט-ראלען:

RAQUEL TORES, MONTE BLUE

אויסערן פראגראם: קלאנג-צונאבע און אקטואליטעטען פון לאנד

אנהויב אין וואכענטליכע טעג 4.30 אכטימאג, שבת, זונטאג און יום-טוב 1 א זייגער בייטאג

פאפולערע פרייזן.

דער אומצופרידענער פריינט

(א אינדישע פאלקס-מעשה)

די פעלדהון און דער שאקאל זענען געווען פריינט. אָבער דער שאקאל האָט שטענדיג געקלאָגט, אַז די פעלדהון איז איהם נישט קיין אמת׳ער גו־טער פריינט.

— ווי אַזוי קאָן איך דיך איבערצייגען, אַז איך בין די אַן׳אמת׳ער גוטער פריינט? — האָט די פעלדהון איינמאָל געפרעגט.

— אמת׳ע פריינטשאַפט געהט ווייט, זעהר ווייט! — האָט דער שאַקאַל געשאָקעלט מיט׳ן קאָפּ.

— זאָג מיר פּאָרט ווי אַזוי? — האָט די פעלדהון זיך געבעטען.

— אָט וועל איך דיר זאָגען — האָט דער שאַקאַל גענעבען צו פערשטעהן — אַ פריינט דאַרף קאָנען געבען אַ מאָלצייט, אַ פריינט דאַרף קאָנען מאַכען לאַכען, א פריינט דאַרף קאָנען מאַכען וויי־נען, אַ פריינט דאַרף אין אַ נויט קאָנען ראַטעווען דאָס לעבען. איך צווייפעל אויב דו קאָנסט די אַלע זאַכען בעווייזען, — האָט דער שאַקאַל אָפּ־געזיפצט.

— אָט בין איך הונגעריג, און דו קאָנסט פאַר מיר אפילו נישט קריגען קיין מאָלצייט.

— אפשר קאָן איך פאַר דיר קריגען א מאָל־צייט? — האָט די פעלדהון געזאָגט.

— דאַן וועל איך גלויבען אין דיין פריינט־שאַפט! — האָט דער שאַקאַל זיך אָנגעכאַפּט.

— אויב אַזוי, טאָ קום! האָט די פעלדהון געזאָגט.

פון דער ווייטענס האָבען זיי געזעהן אַ קאָמ־פּאַניע ווייבער טראָגען טעפּלעך עסען צו זייערע מענער אין וואַלד. די פעלדהון איז ענטקעגען גע־פלויגען די ווייבער. געגומען פליהען נידריג און זיך געמאַכט ווי זי איז פערוואונדעט און קאָן נישט פליהען.

— זעה, אַ פערוואונדעטער פויגעל! — האָ־בען די ווייבער זיך דערזעהן — אָט לאָמיר איהם כאַפּען, וועלען מיר האָבען אַ גוטען ביסען.

די ווייבער האָבען געלאָזען שטעהן זייערע טעפּלעך און גענומען יאָגען זיך נאָך דער פעלדהון. זי איז אָבער צו פלינק פאַר זיי, און אומזיסט האָ־בען די ווייבער געשוויצט. זיי האָבען איינגעזעהן, אַז די פעלדהון האָט זיי אָפּגעטון אַ שפּיצעל. דער־ווייל האָט אָבער דער שאַקאַל אויסגעליידיגט אַלע טעפּלעך.

אין אַ ווייל אַרום האָבען זיך די צוויי פריינט געטראָפען.

— נו, וואָס ווילסטו איצט זאָגען? — האָט די פעלדהון געפרעגט.

— אַ פיינער מיטאָג, מען קען נישט זאָגען! — האָט דער שאַקאַל זיך בעלעקט — אָבער עסען אַליין איז דאָך אַ פּראָסטע זאַך. אַן׳אמת׳ען פריינט רוף איך דער, וואָס קאָן מיך מאַכען לאַכען.

— נו, דאָס קאָן מען אפשר בעווייזען — האָט די פעלדהון געזאָגט — אָט קוק זיך צו וועסטו באַלד עפּעס זעהן.

פון דער ווייטענס זענען געגאַנגען צוויי מע־נער, איינער האָט געטראָגען אַ פּעקעל, אַנגעטשע־פּעט אויף אַ שטעקען און געטראָגען האָט ער איהם איבער׳ן פּלייצע. דער אַנדערער איז איהם נאָכגע־גאַנגען און געטראָגעןביידע שיך. שנעל ווי אַ ווי־כער אין לייכט ווי אַ פעדער האָט זיך פעלדהון זיך געשטעלט ביים מאַן אויפ׳ן פּעקעל, אָבער אַזוי לייכט, אַז יענער האָט גאָרנישט געפיהלט. דער מאַן מיט די שיך האָט עס בעמערקט, האָט ער אויף גיך אַ שליידער געטון אויף דער פעלדהון. אָבער, אַנשטאָט צו טרעפען דעם פויגעל, האָט ער געטראָפען זיין פריינט אין קאָפּ.

— וואָס טוסטו? — האָט דער מאַן פון פּעקעל זיך געהאַלטען ביים קאָפּ.

— איך האָב געוואָלט טרעפען דער פעלדהון — האָט דער מאַן פון די שיך זיך פערענטפערט.

— וואו האָסטו געזעהן אַ פעלדהון? איז דער מאַן פון פּעקעל געוואָרען נאָך בייזער און זיך געוואָרפען שלאָגען זיין פריינט.

פונדערווייטענס איז געשטאַנען דער שאַקאַל, זיך צוגעקוקט צו דער סצענע און זיך געהאַלטען ביי די זייטען פון געלעכטער.

— נו, וואָס ווילסטו איצט זאָגען? — איז די פעלד־הון באַלד צוגעקומען צו איהר פריינט, וואָס האָט זיך געקאַטשעט פון געלעכטער.

— מען קאָן נישט זאָגען... האָט דער שאַ־קאַל אָנגעהויבען לאַכען פון דאָס ניי, — איך האָב שוין לאַנג אַזויפיל נישט געלאַכט!.. אָבער — און דער שאַקאַל איז געוואָרען צוריק כמורנע — לאַ־כען איז אַ נידעריגע מדרגה. וואָס איך רוף אָן אַ העכערע מדרגה איז, ווען איינער וויינט. דערפאַר האַלט איך, אַז אַן׳אמת׳ער פריינט איז דער, וואָס קאָן מיך מאַכען וויינען!..

— נו, מיר וועלען זעהן — האָט די פעלד־הון מיט פערדרוס געזאָגט — שאַ! אָט קומען די יעגער! בעהאַלט זיך אויף גיך אין פוסטען בוים;

דער שאַקאַל איז אַריינגעקראָכען אין דעם פוסטען בוים, אָבער דער עק איז געבליבען שטע־קען אין דרויסען, דערווייל איז די פעלדהון אַרומ־געפלויגען אַרום די יעגער. יענע האָבען דערזעהן דעם פויגעל, האָבען זיי איהם גענומען נאָכלויפען ביז ער האָט די יעגער פערפיהרט צום פוסטען בוים, וואו דער שאַקאַל האָט זיך בעהאַלטען. לאָ־זענדיג דעם עק אין דרויסען: אודאי האָבען איהם די הינט באַלד דערשמעקט און אַרויסגעשלעפּט איהם ביים עק. ערשט דאַן זענען די הינט בעפאַ־לען דעם שאַקאַל און גענומען בייסען פון אַלע זיי־טען. ווען זיי האָבען געמיינט, אַז ער איז טויט, האָבען זיי איהם אָפּגעלאָזען און אַוועק זייער וועג. אַ ציבּ־ס־בער, אַ צעריסענער איז דער שאַקאַל געבליבען ליגען אַ לאַנגע צייט און זיך נישט געקאָנט ריהרען פון אָרט. אַז ער איז אַבי־סעל געקימען צו זיך האָט ער זיך צעוויינט מיט ביטערע קולות.

אין אַ ווילע אַרום איז די פעלדהון געקו־מען צופליהען איי אַראָפּקוקענדיג פון אַ בוים, גע־פרעגט דעם שאַקאַל:

— האָסטו גענוג געוויינט?

— מען קאָן נישט זאָגען... — האָט דער שאַ־קאַל געקלאָגט — איך האָב אין מיין גאַנצען לע־בען נישט אַזוי פיל ווי היינט.

— וועסטו שוין איצטער גלויבען אין מיין פריינדשאַפט? — האָט די פעלדהון געפרעגט.

— וואָס זאָל איך זאָגען — האָט דער שאַ־קאַל געענטפערט — וואָס אמת איז אמת: דו האָסט מיר צוגעשטעלט אַ מאָלצייט, געמאַכט מיך לאַכען, געמאַכט מיך וויינען — און נאָך ווי וויינען. אָבער די וויכטיגסטע זאַך, אַז אַ פריינט זאָל מיר קאָנען ראַטעווען דאָס לעבען, און איך גלויב נישט, אַז דו זאָלסט אַזאַ זאַך קאָנען בעווייזען.

— כ׳ווייס נישט — האָט די פעלדהון טרויעריג געזאָגט — איך בין נישט מעהר ווי אַ פויגעל, און אַזאַ גרויסע זאַך וועל איך אפשר נישט קענען בעווייזען. נאָר אָט ווערט נאַכט לאָמיר געהן אַהיים.

— ווי אַזוי וועלען מיר אַריבער דעם וואַ־סער? — האָט דער שאַקאַל געפרעגט.

— איך וועל בעטען מיין פריינט דעם קראָ־קאָדיל, וועט ער אונז אַריבערנעהמען.

די צוויי זענען אַוועק צום טייך און בעטראַ־פען דאָרט דעם קראָקאָדיל.

— וועסט אונז אַריבערפיהרען איבער׳ן טייך? — האָט די פעלדהון געפרעגט.

— אַזאַ קלייניגקייט קען איך טון פאַר אַ פריינט — האָט דער קראָקאָדיל געענטפערט — קריכט ביידע אַרויף אויף מיין רוקען, און איך וועל אייך אַריבערנעהמען אויף דער אַנדערער זייט.

ווען זיי זענען שוין געווען אינמיטען וואַ־סער, רופט זיך אָפּ די פעלדהון אין דער שפּיל צום שאַקאַל:

— ווייסט? מיר דאַכט זיך, אַז דער קראָקאָ־דיל וויל אונז ביידע אויפעסען...

— דער שאַקאַל האָט אָנגעהויבען צו ציטע־רען פאַר שרעק:

— וואָס וועלען מיר איצט טון? מיר זענען ביים קראָקאָדיל אויפ׳ן רוקען, און ער קאָן טי־מיט אונז, וואָס ער וויל...

— איך קאָן זיך נאָך געבען אַן׳עצה — האָט די פעלדהון ווייטער גערעדט — איך קאָן פליהען, אָבער וואָס וועסטו טון? נישט דו קאָנסט פליהען, נישט דו קאָנסט שווימען.

דערווייל האָט דער קראָקאָדיל זיך דערמאָנט, אַז ער האָט נאָך היינט גאָרנישט געגעסען, רופט ער זיך אָפּ צו זיינע צוויי פּאַסאַזשירען:

— הערט זיך איין, איך האָב נאָך היינט גאָר־נישט געגעסען... איך רעכען, אַז כאָטש איינער פון אייך, וועלט פאַר מיר געווען אַ גוטער מ׳סאָג...

— מאַך זיך נישט נאַריש!.. האָט די פעלד־הון געלאַכט — איך קאָן דאָך פליהען, האָב איך פאַר דיר נישט קיין מורא.

— אָט דיין פריינט, דער שאַקאַל, ער קען אויך פליהען? — האָט דער קראָקאָדיל געפרעגט.

— פון איהם איז גאָרנישט וואָס צו רעדען.

— האָט די פעלדהון געענטפערט — זעהסט דאָך, אַז ער איז כמעט טויט. ער האָט איבערגעלאָזען זיין לעבען אין דער היים. דאָס איז אַ וואו דער־ליכע זאַך...

דערווייל זענען זיי געקומען צום ברעג און דער קראָקאָדיל האָט די צוויי פריינט בשלום אַ־אָפּגעלאָזען.

— נו, וואָס וועסטו איצטער זאָגען? — האָט די פעלדהון געפרעגט — איך האָב דיר שוין אויך געראַטעוועט דאָס לעבען, איצטער ווילסטו מיך האָבען פאַר דיין פריינט?

— מען קאָן נישט זאָגען — האָט דער שאַ־קאַל געענטפערט — דו האָסט מיר צוגעשטעלט אַ מאָלצייט, געמאַכט מיך לאַכען, געמאַכט מיך וויי־נען און אַפילו געראַטעוועט מיין לעבען, אָבער מיין פריינט קענסטו פאָרט נישט זיין, דו ביסט צו קלוג פאַר מיר!..

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

אויסנאהמס-מייסטערווערק!

פילם וואס ענציקט! פילם וואס איבערראשט!

ליבעס-שעפטשען פון דער נאכט

דראמע פון הערצער און גרויסע ליידענשאפטען לויט דער אויס-געצייכנעטער נאָוועלע פון **Guido Kreutzer**, רעאל׳זירט פון בעקאנטען איירא-פעאישען רעזשיסער **Wiktor Jansen**

די הויפט-ראָלען קרעאירט:

Jan Stüwe, Lil Dagower, Aleksander Murski

נעקליבענער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ סטעפאנסקי

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאג און יום טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

לאנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר

ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי

ביטעס, אנקלאגעס און קלאגעס

ספעציאליסט אין אלע מיליטער-ענינים, ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפייזערס.

שנעלער אויסקויף פון פאטענטען אין רעגיסטראציע-קארטען אויפ׳ן יאהר 1931

ב. מאז, 10 פיעטריקאווער 10

וועכנעריז קליניק כירורגישע

„SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערטסליבע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש

עמפפאנגס-שטה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

עמפפאנגס-שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

Dr. med.
W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 134–72

נעמט אן פון 2–3 נאכמ.

און פון 7½–9 אווענד.

Dr. ADAM
GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 151·78

צוריקגעקעהרט

הויט און וועגערישע קראנקה.

רענטגען און ליכטהיילאנשטאלט.

נעמט אן פון 4—7 אווענד

לעטשניצע

צאהן-ערצטליכער גאבינעט

און רענטגען-אינסטיטוט

(דיאגנאסטיק אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראפיע)

זגערזשער 17 טעל. 116-33

וועגעראלאגישער גאבינעט

טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאכמיטאג.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI

האט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגעלניאנא 36, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 9 — 2 נאכמ. און פון 5 — 9 אווענד

פאר דאמען בעזונדערען ווארטע-צימער.

Dr. med.
M. LERNER

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

וויכטיג נייעס!

פערקויף פון פערשיד. בוים-וואלענע רעשטלעך

פאפעלין, באטיסט, לייוועגד, מושלין, נאנסוק א. אז. וו.

אויף מעטער און אויף וואג

צו קאנקורענץ-פרייזען

מ. לאנדסבערג

לאדז, ציגעל-גאס 59, פראנט, 1. שט.

יעדער איינציגער

האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה מאשינען, גארדעראבען או"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 192-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

מעשל-מאשין

אנ׳אויטאמאטישע

מיט פוס אדער האנד-בעטריב, אין גוטען צושטאנד ווערט געזוכט צו קויפען פון זאפארט.

אָפערטען אונטער „D. S." אין אדמינסטר. פון דער צייטונג.

788

DR. MED.
H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.

אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141 32

עמפפאנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע.-זאל

Dr. N. HALTRECHT

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.

נעמט אן פון 8 ביז 9 פריה פון 12–3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אווענד.

זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

פאר אינבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועו-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Doktór
KLINGER

ספעציאל-ארצט פאר וועגער שע, הייט- און האר-קראנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אן פון 9–11 פריה און פון 5–8 אווענד און פון 1–2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

Dr. med.
J. IMICH

צוריקגעקעהרט

ספעציאל-ארצט פאר

נאז, אוירען, האלז- און קעהל-קאפף - קראנקהייטען

MONIUSZKI 1, tel. 209-97.

נעמט אן פון 5–7 אוו., זונטאג און חגאות פון 1—2 נ"מ

Zawiadomienie.

Pierwszorzędny

ZAKŁAD FRYZJERSKI

przy ul. POMORRSKIEJ 3

zawiadamia Sz. klijentelę, iż z dniem 21-go Stycznia r. b. rozpoczął swą pracę w **salonie damskim** pracownik Firmy **Kupki** p. **Tiszef.**

Polecam się łask. względom Sz. klijenteli, pozostaję

Z poważaniem **A. Ornstein.**

UWAGA: Z powodu kryzysu ceny znacznie zniżone.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליסעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אייער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקסע מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דאמען פראפעסאר-דאקטאר בראכו רעטונג בעזוכונגען זיכער דעם שטערסטען און געפעהרליכסטען

ברוך. אויך פאר הויקערס דעמונגען מיט הייל-גארטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיגם די פאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטן פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.

ניט 20 יאהר האב איך געליטען אויף בידע זייטען אויף געשווילעכץ, אויף וואס כ׳בין געווען 2 מאל אפערירט. היינט אבער דאנק דעם ה׳ י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פיהל איך מיך ביים גולען לעבען, דאנק דעם פערלעגטן באנדאזש, וועלכער האט מיר דערהאלטען מיין געשווילעכץ, פאר וואס כ׳דריק איהם אויס מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.

Szulem Wallach.

זאלעז אלע

! טריקאטאזש-סוחרים !

וויסען!

צוליב ענדע סעזאן פערקויף איך מיט 25% ביליגער, ווי איבעראל אויף קלאס אלע סארטען טריקאטאזשען.

מיטוואך אין דאנערשטאג יעדע וואך קומט פאר א ספעציעלער ענצעל פערקויף.

מיט אכטונג **ה. סקאסאווסקי**

29 באוואמיעסקא 29

געדענקט דעם אדרעס! **טעל. 220-41.**

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך

אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום

ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסט נאר קומען אין ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף **פיעטריקאווער 17**, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. **124-95**

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי **ביטעס**: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאניעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אויסלאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווע-רען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג **ד. מאנעלא,**

פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

(vertical text beside the box:) גענצען דעם אדרעס ! פיעטר׳ 17 [illegible] ד״ר

Dr.
med.
J. Lubicz

כירורג-ארטאפעד

Gdańska 28, tel. 183-17

צוריקגעקעהרט.

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינגענע פראצאוניע פון וועטמליכע ארטאפעדישע פערטעטען, ווי: קלאטקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע עמיטעס א. ז. וו.

נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכם.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

נעמט אן פון 10–2 נאכמ. און פון 4–7 אווענד

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

גושוזשינער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אוירען ק׳	4½—3½
ד"ר סערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 5-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטע	12—2
ד"ר ביבערגאל הויט און וועגער. קר.	11½ - 12½
ד"ר שמירנפעלד נערוועז און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שפערלאווסקי פרויען- און געבורט-הילף	12½—1½

ת׳כא-טערעציע שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. ז. פאקע-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג, איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אינהאלאציע. אויף ספעציעלע ווייזונגען און שמאס. אין לאבאראטאריום ווערען פערנומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמא און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשי נסקי-סטאראפאלסקא

צאהן-ארצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציהן, קאראנען, פאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

DR. MED.
L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 12–1 און פון 4 –7 אווענד.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען אין היים; אויף דער פראווינץ 6–זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.

פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 " " " " 4 " 60— " " " "

נאכ׳ן טעקסט—12 " " " " 8 " 18— " " " "

פאר א מילימעטער-שורה: [illegible]

ליסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.